

ABONAMENTUL
 Pe un an 24 Cor.
 Pe jumătate an 12 "
 Pe 1 lună 2 "
 Nrul de Duminecă pe un an 4 Cor.
 Pentru România și America 10 Cor.
 Pentru România și străinătate nrul de zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA și ADMINISTRAȚIA
 Deák Ferenc-utca nr. 20.
 —
 INSERTIUNILE se primesc la administrație.
 Manuscripte nu se înapolază.
 Telefon pentru oraș și comitat 502

Ordinul de zi.

(R) M. Sa Regele Carol I al României a dat către armata Sa un ordin de zi. Scurt, lapidar, cum scriu marii beliduci, dar d'un cuprins înduioșător... Trăiesc încă în șirele armatei mulți ofițeri, iar în țară d'asemeni sunt o mulțime de veterani, cari, înainte cu treizeci de ani, au luat parte, sub comanda Marelui Căpitan, la luptele din jurul Plevnei... Suveranul par'că în primul rând acestora se adresează. Nu le-o spune, dar par'că acesta e înțelesul: nainte, când a fost botezul de sânge, cu ajutorul armatei s'a cucerit Plevna; ne-a fost dată încercarea grea ca și Plevna internă tot prin vărsare de sânge s'o luăm și armata și cu acest trist prilej să se dovedească deamă de trecutul ei!...

Intr'adevăr, după ce spune că țara a trecut prin grele nevoi, încât i-se sguduiseră temeliile și eră în primejdie munca unui jumătate de veac, ordinul de zi arată că armata a fost chemată să restabilească buna orânduială; constată că pretutindeni cei chemați, s'au prezentat sub drapel: în cinci zile 140 mii de oameni au fost înarmați, fiecare la postul designat. Armatei și atitudinii energice a ei, are să mulțamească țara că a scăpat de primejdie...

Iată de ce acum, când o parte mare dintre soldații concentrați o să meargă la vetrele lor, Regele ține să le mulțamească tuturor pentru chipul cum s'au purtat.

Cu drept cuvânt Suveranul privește cu încredere nețarmurită la armata Sa. Rar o armată în împrejurări atât de grele și-a îndeplinit mai cu sfințenie datoria.

Cu ajutorul armatei Sale, la 1877—78 regele Carol a înscris România în șirul statelor civilizate. La 1907, tot cu ajutorul armatei, România modernă a fost scăpată de un dezastru cumplit. Atunci s'a cucerit neatârănarea, s'au rupt lanțurile de vasalitate, acum s'a dovedit, că întemeiată pe patriotismul, disciplina și eroismul armatei, regatul român a putut trece teafăr printr'un cataclism.

Istoria războiului dela 1877—78 este o epopee care ar face cinste oricărui popor mare... Cu prilejul potolirii răsculațiilor s'au petrecut deasemeni scene cari îți stârnesc fiori de mândrie... În Vlașca soldații copleșiți de numărul țaranilor însălbătați cu propriul lor trup acopereau pe ofițeri și chiar după ce nefericitul locotenent Nițescu a fost omorât, nu l-au părăsit, ei așa, răniți, în-sângeați s'au îngrijit să-i pună la adăpost trupul neînsufiețit, după cum tot cu un devotament rar au căutat să scape pe căpitanul Mareș... Ce să zicem apoi de soldatul care după ce a fost risipită ceata de răsculați — din jurul Rîmnicului-Sărat, dacă ne aducem bine aminte — a cerut comandantului trupei concediu. »Pentruce«, — a întrebat ofițerul. »Să înmormântez pe tata«, — a răspuns soldatul... Tatăl-său zăcea mort, la câțiva pași. Poatecă chiar glonțul din arma fiului său i-a stins viața!...

Numai dându-ne seamă de aceste momente psihologice, putem înțelege căldura inimii regelui Carol, când El se adresează armatei sale.

N'a fost instituțiune pentru care partidele politice, țara întregă, să fi jertfit mai cu drag, ca pentru armată. Tot așa și regele:

pururea a avut așintită privirea asupra armatei, și tot ce i-a stat în putință, a făcut pentru dezvoltarea ei. Cât a ținut și ține regele la armata Sa, se poate judeca nu numai din multele legi făcute în favorul armatei, dar și după dragostea cu care a petrecut și petrece în mijlocul ei. În fiecare an, la 10 Maiu armata este centrul serbărilor și peste an regele Carol întotdeauna își face vreme să meargă la manevre. Și după fiecare manevră ori alt prilej, numai cuvinte de laudă a putut avea la adresa trupelor.

Un popor care are astfel de armată, ori cât de oribile au fost de altfel și de condamnabile actele de rebeliune ale țaranilor, nu are motiv de a fi desnădăjduit nici chiar în mijlocul furtunei de felul celei ce s'a abătut asupra fraților noștri.

Adânc îl va fi zguduit pe regele Carol rășcoala petrecută și multe nopți va fi veghiat plin de îngrijorare că se surpă ceea ce o vieață de om, cu atâta trudă, bărbăție și înțelepciune a clădit. Mare trebuie să fie însă și mângăierea Lui, că armata, pentru care întotdeauna a avut atâta sollicitudine, în cele mai grele clipe ale vieții de stat a României, s'a arătat la culmea datoriei.

Facă cerul, ca armata română să nu mai fie chemată la îndeplinirea unei atât de triste datorii. Iar M. Sale, Dumnezeu să-i lungească viața, să vadă, că după-cum pe urma luării Plevnei țara s'a ales cu o armată modernă falnică, tot așa: după luarea Plevnei interne să vadă întărirea pentru veacuri a Regatului ce a creat.

FOIȚA ORIGINALĂ A «TRIBUNEI».

Garde-dama.

După o idee de Groller.

De Ilie Marin.

Sală de bal. Lumea e în toiul petrecerii.

Pe fețele tuturor o bucurie sărbătorească.

Aranjorul: (tinăr de 25 de ani, bine făcut, simpatice, se apropie de doamna V. și se înclină înaintea ei.)

Doamna: Nu te superi? Nu dansez.

Aranjorul: Se poate?

Doamna: Facem însă o plimbare prin sală. Dă-mi brațul. Asta va fi în locul dansului.

Aranjorul: O plăcere deosebită...

Doamna: O, începi și D-ta cu frazele stereotipe! (gest trist.)

A.: Ești obosită?

D.: Nu. Dar mi-am propus să nu mai dansez de loc.

A.: D-ta? Tinără, s'globeie încă și să nu mai dansezi?

D.: Da, prietenul meu.

(Părechile se învârtesc în jurul Aranjorului, care se plimbă la braț cu Doamna.)

D.: Vezi, aici e tinerețea.

A.: Pentru ce vorbești așa? Te cunosc atât de bine. Nu suntem prietini de 5 ani de zile? Nu sunt confidential D-tale?

D.: Așa e, prietenul meu...

A.: Prietenul meu, prietenul meu. Firește. De ce ești atât de indispusă astăzi?

D.: Eu?

A.: Pricep că vrei să nu observ, dar ce ai?
 D.: (gânditoare) Să nu am dreptul să fiu mai serioasă din când în când?

A.: Sigur. Dar astăzi? Astăzi? Și aici?...

D.: (schimbând tonul) Privește la doamnele din colțul stâng.

A.: Ei?

D.: Nu observi privirile lor? Cu câtă gingășie urmăresc pe fetele lor, cari dansează. Câte bătăi de inimă, câte priviri serioase, scrutatoare, cari cercetează croiala hainelor, ținuta și privirile dansatorilor fetelor!

A.: Da ai dreptate. Păcat, că nu sunt scriitor. Aș împleti nește observații de toată frumusețea din observațiile mele.

D.: (cu gândul aiurea) O, da.

A.: În expresia feții fiecărei mame aș ceti ajutorul cunoștinței mele de oameni, pagini întregi din vieța reală. Vezi, aș zice: Bunicuța din dreapta și-a făcut planul rochiei celei nouă, timp de câteva minute. Nu vezi cum îi stă? Nu vezi clinurile rochiei? Și care e cauza? — Uite-o, e fetișcana, care se învârt pe lângă noi. Ce toaletă! Ce toaletă! Bunica își trăiește în toaleta aceasta a doua tinerețe. Haina asta de zahăr a fost vina, că bunica e atât de modest și fără de gust îmbrăcată. (Aranjorul aruncă ochii la doamnă).

D. (suride distrat): Ai dreptate, ai dreptate...

A.: Nu te mai cunosc. Ce s'a întâmplat cu D-ta?

D. (silit): De ce-mi dai atâta atenție? Uite, te așteaptă fetele. Du-te și le joacă.

A.: Mai am timp. Facem încă o plimbare

prin sală. Spune-mi ce ai? Văd, că ești schimbată.

D. (incet): De azi înainte trebuie să mă resemnez.

A.: Să te resemnezi?

D.: De azi înainte am ajuns în rândul femeilor bătrâne?

A.: Cine ți-a spus absurditatea asta?

D.: De azi înainte trebuie să-mi zic:

E caraghios să mai plăci cuiva. Voiu avea țaria la așa ceva?

A.: Și gândurile acestea te apucă aici, în sala de bal, în vârtejul asta vesel?

D.: Vezi, constatarea e cu atât mai dure-roasă.

A.: Ori cine ți-a spus așa ceva — e un un —

D.: O, nu mi-a spus-o nimeni. Mi-am spus-o eu singură.

A.: Cu atât mai fără de temeiu.

D.: Nu cred.

A.: Și cum ai ajuns la constatarea aceasta?

D.: Ascultă prietenul meu. (Prinde putere). Să ne așezăm pe cinci minute. Vezi, aici, de unde nu ne pot vedea cum povestim. — Pană acum nu am avut nici când conștiința, că sunt bătrână sau — să zicem mai politicoasă — că sunt pe cale de a îmbătrâni.

Trăiam fără să-mi dau seama de așa ceva. Nici bărbatul meu nu făcea să simțesc apropierea aceasta. Il cunoști, sunteți prietini. E bună-tatea personificată. — Dar astăzi, astăzi am dat de ghimpele vremii.

A.: Atât de serioasă? Atât de solemnă?

D.: Și va trebui să mă dedau și ia starea

Din România.

Ordin de zi către armată:

Ostași,

»Evenimente grave s'au deslănțuit asupra noastră, zguduind instituțiile Statului până în temelile sale și punând în primejdie munca a jumătate de veac.

»In aceste grele împrejurări armata a fost chemată să restabilească liniștea tulburată. Fără șovăire ea și-a îndeplinit datoria și în toate unghiurile țării ostașii au răspuns grabnic la apel. În cinci zile oștirea a ajuns la numărul de 140.000 oameni.

»Mobilizarea repede și dislocarea trupelor cu ordine și fără întârziere sunt o puternică cheazăie că armata va fi întotdeauna în stare a face față oricărei primejdii ce ar amenința Statul.

»Țara datorește oștirii și atitudinii ei hotărâte, că o mare nenorocire a fost înlăturată și ordinea în scurtă vreme restabilită.

»Ați avut o datorie dureroasă de împlinit; dar unde este omor, joc și jaf, trebuiesc ocrotite cu orice preț averea cetățenilor și buna rânduială.

»Vă mulțumesc cu inima caldă și privesc cu dragoste și nemărginită încredere spre scumpa Mea armată, care s'a arătat la înălțimea chemării sale ori-și-când o primejdie a amenințat ființa scumpei Noastre țări.

Dat în București, la 29 Martie 1907.

CAROL.

Conferință. Comitetul executiv central al partidului național-liberal, întrunindu-se Joi la club, a fost consultat asupra chestiunilor la ordinea zilei.

În primul rând, s'a luat act de campania cu caracter politic ce se întreprinde în numele Societății agrare a marilor proprietari și, față cu îndrumarea ce caută a i-se da și uneltirile ce se fac, s'a hotărât cu unanimitate ca toți membrii partidului național-liberal, cari fac încă parte din zisa societate, să se retragă dintr'ansa.

S'a discutat apoi dacă, față cu împrejurările prin cari a trecut țara, mijlocirea prefectilor între proprietari și arendași de o parte și săteni de alta a fost sau nu justificată.

Afară de unele observațiuni făcute de d-nii N. T. Pop și Valerian Urseanu, toți au recunoscut că această mijlocire a fost folositoare și se impunea.

Dl. Poni, cu acest prilej, a declarat că D-sa a convocat pe proprietarii și arendașii din județul Iași și că înțelegerea la care au căzut cu privire la învoeli a avut cea mai sănătoasă înrăurire asu-

pra restabilirii liniștei și bunelor raporturi între cei interesați în tot nordul Moldovei.

Președintele consiliului, dl Dim. Sturdza, și ministrul de interne, dl Ioan I. C. Brătianu, au adus mulțumiri prefectilor cari prin munca, energia și devotamentul lor, au adus mari servicii țării, în împrejurările atât de grele și de grave.

În sfârșit s'a discutat chestia ridicată de dl N. T. Pop, a despăgubirilor ce s'ar cuveni proprietarilor și arendașilor, cari au avut să sufere de pe urma răscoarelor.

Dl Sturdza a declarat că guvernul studiază mijloacele prin cari s'ar putea înlesni celor păgubiți reconstituirea avutului distrus, dar că această chestiune nu se poate rezolvi decât pe cale legislativă.

Prima datorie a tuturor, guvern și cetățeni, este de a lucra la restabilirea desăvârșită a ordinei și la reluarea cu spor a muncii câmpului, pentru ca lucrările de primăvară, deja întârziate din cauza timpului, să se poată face repede și în deplină înțelegere.

O statistică a Capitalei. Din raportul asupra stărei sanitare a Capitalei, se vede că Bucureștii au 1031 de strade, cu o lungime de 433.600 m. l., dintre care 797 strade în incinta șoselelor înconjurătoare iar 234 în afară.

Din aceste strade sunt pavate cu piatră cioplită și bolovani 696 iar șoseluite 103, adică în total 799 cu o lungime de 342.750 m. l.

Restul de 232 strade sunt nepavate și neșoseluite.

Cu alte cuvinte peste 100 km. de strade se află și azi în starea lor primitivă.

Din cele 1031 de strade sunt canalizate 343, pe o lungime de 150.440 m. p. iar conductele de apă sunt introduse numai pe o lungime de 182.165 m. l.

După răsccoală.

Convorbirea cu dl Sturdza. — Articolul dlui Vintilă I. Brătianu.

Un redactor al marelui ziar german »Kreuzzeitung« din Berlin a fost în București unde dl prim ministru Sturdza i-a acordat o convorbire.

Între altele, iată ce scrie publicistul german că i-a spus dl Sturdza privitor la ultimele evenimente din România.

»A mai intervenit și altă ceva care a înrăutățit gospodăria țărănească. Legiferarea a crezut ne-

cesar să asigure mării proprietăți și după abolirea iobăgiei puterea de muncă a țaranului, — aceasta chiar în interesul existenței statului. Țăranii trebuie să muncească întâi pământul boerului, și numai după aceasta îl pot munci pe al lor. Din cauza lipsei de vite țaranii în ultimii ani au început regulat prea târziu munca pământurilor lor, — așa că porumbul nu s'a putut coace până prin mijlocul lunii Septemvrie. Deoarece în acest timp încep gerurile, se atacă grăuntele de porumb și începe să putrezească la vârf. Din gustarea acestui rod putred însă țaranul capătă pelagra.

»Înainte de 1864 această boală era cu totul necunoscută în România. În ultimii ani ea s'a răspândit tot mai mult.

»Alt lucru care a păgubit pe țărani a fost aducerea de muncitori de sezon din Transilvania, Galiția și Rusia. Prin aceasta sufereau cele 230.000 până la 350.000 familii de țărani cari n'au pământ și cari deci sunt muncitori agricoli cu brațele. Față de ele stau ca la 680.000 familii țărănești cu pământ.

»În Moldova însă agitația s'a produs și printre țărani cari au și printre cei cari n'au pământ, pentru că toți suferă. În Muntenia lucrurile stau altminterlea. Aici marii proprietari arendează mult mai mult pământ țaranilor, cari dau în schimb dijma ce adesea e de o treime și jumătate. Dar nici așa nu le-a mers rău țaranilor, căci pământul e gras și Dunărea — un drum comod de export — e aproape. De aceea în Muntenia răscoarele în multe locuri n'au izvorit din nevoe, ci au avut un caracter anarhist.

»Dl prim-ministru Sturdza voiește să lucreze cu toată energia pentru îndreptarea stărei țărânilor; el socoate că țaranul român e un material foarte bun. Astfel D-sa spune că cunoaște personal pe un țaran care s'a ridicat cu încetul, care acum își muncește pământul cu cele mai noi mașini americane și-și trimite recolta cu furgonul automobil la gară. Omul e multimilionar. Alt țaran și-a trimis nevasta și copiii la Munich pentru a-i crește nemțește. Unul din fiii acestuia e ofițer în armata românească. În țărânilor e multă putere sănătoasă care trebuie liberată.

»Deocamdată guvernul joacă rolul de mijlocitor între țărani și mari proprietari. Aceștia trebuie să acorde ușurări legitime, țărani trebuie să renunțe la cereri nelegitime. Apoi se va înființa o bancă rurală, care să cumpere moșii și să le împartă cu încetul. Și dl Sturdza spune că are un plan în cap care va învinge toate dificultățile. Guvernul însă pune mai mult preț pe ridicarea culturală a țărânilor. Se vor crea școli practice de agricultură, se va căuta a se convinge țaranul de nevoia ca să cultive plante de nutreț. Apoi administrația, care are multe părți putrede,

aceasta sufletească. Sburdălnicia o să-mi dispară. O să fiu o bunică întocmai ca aceea, pe care mi-ai arătat-o mai înainte, cu hainele croite rău, dar cu ochii plini de bunătate pentru alții.

A: Te ascult și nu te pricep.

D: Să vezi că am dreptate. Am fost trecută cu vederea pentru prima oară din partea unui aranjor la împărțitul buchetelor. Când am intrat în sală eram de braț cu Sofia. Ea a primit buchetul, e fata mea, e tinără, e numai vieață. La mine nu s'a uitat nimeni. Ochii, cari mă treceau vederea, îmi spuneau: Ți-a trecut vremea buchetelor, ai ajuns garde-damă.

A: O, dar cine a fost?

D: Nu, nu, nu!

A: Cine a putut fi...

D: Nu, prietenul meu. A avut dreptate, mare dreptate. Ochii nu l-au tradat.

A: Spune-mi cine e? Cine a putut fi atât de lipsit de ochi? Te asigur...

D: O, prea gentil, prea gentil. Dar s'a întâmplat.

A: Te asigur, a fost chior. Dta? Dta, să nu capeți flori? Imediat...

D: (Îl reține) Nu te grăbi, nu te grăbi. A trecut. S'au sfârșit toate. Și ce ar mai și ajuta?

A: Nici când nu s'a făcut o nedreptate mai mare. Uită-te în oglindă. Privește-te cu ochii celui mai sever critic. Nu-ți fac nici un compliment. Nici nu vreau să-ți fac. Știi ce prieten intim al casei D-voastre sunt. Se poate una ca asta? Se poate? Dar o să capeți o recompensă pentru nedreptatea aceasta. Te asigur eu, e o nedreptate strigătoare la...

D.: (suride dureros). Mai încet, mai încet, prietenul meu. Și la adecă de ce să nu se apropie timpul acesta? Cum? Voiu rămânea veșnic tinără? Dar nu m'am gândit nici când că se va întâmpla așa. Am fost prea sburdălnică. De azi începe o vieață nouă pentru mine. Vezi, am fost până astăzi, cum să-ți spun? o femeie, care vedea toate bucuriile femeiești cu binoclul, cu sticla măritoare. Vedeam toate lucrurile, nu cum sunt în realitate, ci cum mi-le închipuiam eu cu mîntea mea înfierbântată. Toate mai mari, mai bogate în impresii. Până ce a venit aranjorul de astăzi de mi-a întors binoclul. Și spaima mea o vezi oglindită în cuvintele mele. Toate le văd reduse sub zero. Din toată marea de odinioară niște forme înfinit de mici. Mi-ai perdut pentru câțva timp puțința de a judeca mărimile. Dar îmi voi lua putere și va trebui să mă dedau cu lumea cum o văd acum în lumina cea nouă.

A.: Mai ai atâta timp la contemplările astea?

D.: Crezi, prietenul meu? — Dar asta trebuia să vină odată. A venit acum. Fie binevenită. O să mă închid în cetățuia mea. O să-mi iau aerul unei femei în etate, pline de experiența vieții, cu sfaturi de gospodărie și cu dragoste față de vîstarele tinere.

A.: Nu te pricep astă-seară de loc. Ești de 60 de ani? Ai ochelari pe nas? Porți cărjă de bătrânețe? Ești D-ta femeia aceasta?

D.: (urmând). Și de ce să nu aflu plăcere și în viitoarea mea situație?

De ce să nu pricep aceasta urmare firească a naturii? De ce să mă revolt până când știu că orice protestare e zădarnică?

A.: Dar acuma ești în floarea vârștii.

D.: (bătându-l gîngăș cu evantaiul).

Nu prinde, prietenul meu, nu prinde de loc. (Tac amândoi. Din sală se aude valsul sirenelor din «Văduva veselă».)

Tăcerea lor e cu atât mai plumburie. O fată tinără, îmbujorată la față, trece repede spre bufet).

Doamna (se ridică deodată și se apropie de ea). Sofio!

Sofia: Mamă.

Doamna: (apucă pe aranjorul de braț și-l privește semnificativ. Fata nu înțelege privirile lor.) Ești așa de bun? Dansează cu Sofia în locul meu. Inchipuie-ți că sunt eu în vârsta de 18 ani...

Aranjorul face un compliment și angajează pe Sofia. Amândoi pleacă spre sală.

Doamna rămâne cu ochii duși spre ei, ascultând cu bărbia proptită de tîmple valsul din »Văduva veselă«.

Tradiția istorică în chestiunea originilor române.

De D. Onciul.

Plecând dela o părere emisă, în timpul din urmă de un autor român (dl Radu Rosetti), cu privire la originea naționalității române, inadmisibilă din punct de vedere istoric, dl Onciul arată care era în această chestiune tradiția istorică în evul mediu, precum ea se constată din scriitorii bizantini, începând din secolul al XI-lea și din cronicile ungurești, începând din secolul

va fi însăși și înainte de toate se va pune capăt trusturilor agricole. Așa sper — a spus primul-ministru — să pot înfrânge greutatea ce se grămădesc și pe cari le recunosc.

»Cu toți cei 74 ani ai săi dl Sturdza este de o vioiciune admirabilă. Convorbirea, foarte amănunțită, a durat până la miezul nopții, și totuși dl Sturza n'a arătat nici o urmă de oboseală, deși lucrase toată ziua. Amabila d-sale soție a vorbit cu mândrie de faptul că toate măsurile necesare au fost luate cu cea mai mare energie, liniște și grabă, așa că până în patru zile guvernul avea frânele în mână. Toate s'au făcut fără vărsare de sânge inutilă.

»Toate acestea le-a confirmat și dl Brătianu, ministrul de interne, cu care am vorbit de asemenea. D-sa a lăudat fidelitatea armatei care n'a ezitat nici un moment. Fără întârziere trupa ar fi îndeplinit ordinele ce i-s'au dat. O convorbire cu ministrul Anton Carp a fost de asemenea foarte interesantă. Bătrânul domn cu părul alb, care 26 a fost director al Băncii Naționale, are un cap fin de savant și ochi inteligenți. El face, ca și dl Brătianu, impresia unui bărbat care știe ce vrea și ce face.

Despre răscoalele dl Vintilă Brătianu, designat s'ajungă primar al capitalei României, a scris în »Voința Națională« un articol, din care estragem următoarele:

»Azi, după ce primejdia acută a trecut, putem mărturisi că toți cei cari au putut arunca o privire generală asupra evenimentelor ce se desfășurau în zilele de 13, 14 și 15 Martie, se întrebau nu ce guvern va fi a doua zi în țara românească, dar dacă va fi altul decât cel ieșit dintr'un adevărat războiu civil.

»Nu este nici o exagerație în aceste cuvinte căci, în acele zile critice, nu era de temut numai caracterul sălbatic ce îl luau devastările din județele dunărene și repezițiunea cu care focul se întindea, dar era de temut și *docoteala care începea să se simtă puternic în orașe, și mai cu seamă în Capitală*. Cu drept cuvânt ne întrebăm cu ce forțe se va putea restabili liniștea în sate, când și orașele, de unde trebuia să plece pacificarea, ar fi fost în flăcări.

»Va veni timpul să vorbim pe larg de acestea toate și de dissolidarizarea îngrijitoare ce apărea deodată în statul nostru, între toți cei mici, cari se credeau nedreptățiți, și clasa conducătoare. Aceasta era însă situația Joi, la 15 Martie, situație agravată, și prin necesitatea ce fusese de a se trimite trupe în afară de București.

... După cunoștința ce avem, dacă răscoalele s'ar fi întins Vineri și Sâmbătă; dacă nu s'ar fi

al XII-lea. Apoi expune tradiția națională, constatată dela începutul secolului al XVI-lea încoace, și teoriile mai nouă.

Tradiția istorică, cunoscută dela cele dintâi mărturii istoriografice asupra românilor ca popor propriu cu numele de »vlah« și general admisă în evul mediu, tradiție deasemenea națională, pune originea românilor în legătură cu stăpânirea și colonizația română în Dacia, arătându-i ca urmași ai colonilor romani de aci. Teoriile contrare tradiției istorice, începând din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, sunt: teoria autoctoniei, care privește pe români ca urmași ai elementului autocton romanizat, și teoria migrației, care pune originea românilor în Peninsula Balcanică, de unde ei ar fi transmigrat în evul mediu la nordul Dunării. Aceasta din urmă, în contradicție directă cu tradiția istorică și întemeiată mai cu seamă pe argumente lingvistice, a găsit răsuneț mai ales în cercurile filologice. Frunzașii istoriografiei, cum și etnografii și geografii s'au pronunțat mai mult pentru continuitatea elementului român în Dacia, fie în înțelesul tradiției istorice, fie în înțelesul teoriei autoctoniei.

Tradiția istorică se confirmă prin faptul că locuințele mai vechi ale românilor în Dacia se află tocmai pe teritoriul colonizației romane (Oltenia, Banat și Ardeal), unde s'au păstrat și mai multe numiri topografice din antichitate. Aceste numiri n'ar fi putut să fie transmise posterității, fără continuitatea unei populații indigene. Și din punct de vedere geografic, părțile muntoase pe ambele laturi ale Carpaților meridionali, între Olt și Timiș, se prezintă ca centrul de unde naționalitatea română s'a răsfirat în Dacia.

înăbușit începuturile de răsvrătire din județele din prejurul Capitalei (Dâmbovița, Ilfov și Prahova), Duminecă la 18 Martie nu se poate prevedea ce s'ar fi întâmplat în Capitală. Cei cari își amintesc de panica din acele zile în București, pot să și dea seama de efectele ce ar fi avut cea mai mică luptă pe stradele Capitalei.

O nouă infamie!

Discuția generală a proiectului de lege Apponyi a fost închisă în mod volnic prin prezidentul Návay.

Clotură față de naționaliști.

— Raport telefonic din Camera ungară. —

Budapesta, 13 Aprilie.

Mișelia lor nu poate rămâne în liniște. Nu s'au mulțumit cu huiduirea așa de perfidă și intolerantă a lui Vaida, acuma vreau și stigmatizarea lui. Deputații naționaliști însă sunt hotărâți ca de rândul acesta să nu se lase amăgiți. Scena a fost sgomotoasă, dar nu așa de sălbatică cum se așteptă. Cu asta însă nu s'a sfârșit. Stafia o să mai vină încă des, să-i mustre pentru fărădelegea lor.

La proiect a vorbit Vlad. A fost o cuvântare serioasă și temeinică. Și, ceea ce trebuie mai cu seamă accentuat, a fost intransigentă și lămurită! Nici n'a ținut mai mult de un ceas și jumătate.

Sedința se deschide la orele 10 și 12.

Prezident Justh Gyula.

Deputații naționaliști: Mihali, Novac, Vlad, Suciu, Popovici, Brediceanu, Manoilovici Mușitchi, Damian, Polyt, Maniu.

Afacerea Vaida.

Trecând peste formalitățile obișnuite *Somogyi A.* referează în chestia corigerii ziarului, din incidentul dlui Vaida. Face zamă lungă. (De față puțini deputați, și liniștiți). Laudă conștiințozitatea comisiei de cenzurare. Spune apoi, că naționaliștii au nă-

Dacă și o transmigrare română dela sudul Dunărei, mai ales în urma așezării slavilor în părțile romanizate ale peninsulei Balcanice, în secolul al VII-lea, se poate admite ca probabilă, aceasta nu poate să fie o probă contra tradiției istorice. Elementul român transmigrat din dreapta în stânga Dunărei a putut numai să întărească populațiunea de baștină și omogenă cu care s'a contopit, dar nu să desvolte el însuși acea putere de asimilare și de expansiune prin care elementul român de aci a ab-orbit elementul slab conlocuitor și a cucerit etnicește aproape tot teritoriul Daciei vechi. Asemenea putere, istoria n'o arată decât la popoare autoctone sau cuceritoare, iar nici odată la elementele imigrate succesiv și pe nesimțite.

Dl Onciul conchide că, față cu faptele arătate, știința nu poate părăsi tărâmul real al tradiției istorice, constatată dela prima apariție a românilor în istorie, chiar la popoarele vecine și conlocuitoare. Nu fără cuvânt, acestea vedeau în români pe locuitorii cei mai vechi ai Daciei Traiane.

H A Z.

Deosebirea dintre bărbatul ei și o cămilă.

— Vezi, zise cineva unei doamne, dobitocul ăsta, cămila poate munci 15 zile în șir fără să bea nimic!

— Ce lucru minunat! — zise jupuneasa. — Cu bărbatul meu stă lucrul chiar întors, el bea câte 17 zile într'una și nu lucră nimic!

ravul a-și corige vorbirile schimbându-le senzul. (Naționaliștii cer dovezi!) Constată apodictic, că Vaida nu ar fi cetit poeziile. Propune să se suprimă din ziar, și să se declare de *contrabandă* fapta lui Vaida.

Mihali: (Este ascultat la început cu atenție.) Afirmă că poeziile au fost cetite. Ca tot omul și Vaida a greșit.

Strigăte: Nu a greșit, a înșelat! Mințiți! Vă identificăm cu Vaida?

Prezidentul sună și cere liniște.

Mihali face propunerea următoare:

Camera ia la cunoștință partea din raport care propune eliminarea poezilor din procesul verbal, cu observarea însă, că introducerea lor în procesul verbal nu se poate conzidera de *contrabandă* pentru că pe baza recunoașterii lui Alexandru Vaida Camera a constatat și constată și raportul comisiei, că Vaida a cetit poeziile în Cameră, însă le-a cetit așa de încet încât stenografii nu l-au auzit.

Dr. Teodor Mihali.

Ugron. Ar voi să știe, ce este gândul naționaliștilor. (Sgomot, întreruperi.) Este probabil, că Vaida a cetit de jumătate poeziile, dar de jumătate le-a introdus în ziar prin *contrabandă*. Rabonbanul crede că păcatul e tot așa de mare. (Vorbește răcnind și sucind ochii!) De ce a stat Vaida lângă columnă când a cetit poeziile? (Mare sgomot.) Incep să cred, că Dv. din capul locului ați fost complicitii lui, și ați știut de înainte ce veți face! (Oratorul nu mai poate răcni. Strigăte furioase: Fățarnici, lași!) Dacă nu vreți să vă compromiteți, primiți propunerea comisiei! (Tortură.)

I. Maniu. Ugron face rău că trezește lucruri trecute. Nu sunteți echitabili! (Strigăte: Voi sunteți obraznici!) Noi am trecut la extrem votând dojana prietinelui și tovarășului politic. (Aha, prietini? Complici! Ticăloși!) Vaida cu toată siguranța a cetit poeziile. St. Pop l-a făcut chiar atent să nu le cetească mai departe, și când totuși a urmat, el și Vlad au părăsit sala. (Contraziceri vehemente.)

Părerea noastră este următoarea: Insași referada zice că Vaida a cetit încet. (Întreruperi vehemente: dar nu toată! Cine a auzit? Ce vreți? Sgomot necontent.) — V'au dat satisfacție cu toată loialitatea, dar ceea ce ați făcut în ședința secretă nu putem aproba. Este neparlamentar, *ca majoritatea și un ministru să declare ca din senin incompatibilitatea unui deputat*. (Sgomot teribil, câteva minute. Ovații lui Apponyi).

Návay: Constată că în restimpul cât a murmurat Vaida, e cu neputință să fi putut ceti poeziile! (Aprobări.)

A. Vlad: Lămurește ce-a zis el către Vaida, când a cetit poeziile.

Prezidentul: cetește scuzele stenografilor.

Referentul: Susține afirmația, că Vaida a făcut *contrabandă*.

Maniu se scoală, deputații naționaliștii însă îl îndeamnă să renunțe la cuvânt.

Se primește, prin vot, propunerea comisiei, în liniște.

La proiectul lui Apponyi.

Szentiványi Árpád. Acuză naționalitățile că primesc ajutor spiritual și material din Viena — și crede că a vorbit cu efect pe lângă proiect! (Cum se tradează! Rap.)

Discursul lui Vlad.

A. Vlad. Urmând obiceiul parlamentar, va da răspuns antevorbitorului. Suntem de-

prinși cu acuze de tradare și irredentism. E natural, e și aproape fatal să faceți așa. Acelaș curent șovinist stăpâna în anii 1840. Și totuși, ascultați cum vorbea Széchenyi în acel curent. (Face o citație lungă, dovădind cu asta nevrednicia acuzei de tradare.)

Proiectul la ordinea zilei a stârnit mișcări puternice în cele mai multe părți ale țării. (Sgomot mare. Contraziceri! Prezi-dentul — Návai — sună.) *Ce contrazicere ar fi acum, ca acest proiect să fie votat totuși cu unanimitate, în parlament.* Proiectul este o operă greșită în tezele sale fundamentale, (sgomot.) și este păcat a-l susținea, acum când stările noastre de drept public nu sunt precizate. (Intreruperi dese.)

Critică aspru unele propoziții ale proiectului.

Revine asupra îngrijorării ce se manifestă pretutindeni în contra proiectului. Apponyi pretinde, că proiectul este în interesul națiunii *politice* maghiare, care ne cuprinde și pe noi. Sofismă. El servește tendințele de rassă a maghiarilor. (Prez. sună). Referentul a spus sincer, ce este scopul proiectului. A zis între altele, că Ungaria este o unitate juridică. Asta e o ficțiune. (Intreruperi). Iasă la iveală și din cuvintele referentului, care spunea mai departe: trebuie să facem unitate juridică, în unitatea sentimentelor și a limbii, privind asta ca a doua întemeiere de țară.

Nagy Gy: Și mai cu putere ar trebui să maghiarizăm.

Vlad: Maghiarizarea este în contra intereselor statului. Nu numai că nu va ajunge unitatea graiului, dar va zădărnici chiar și unitatea sentimentelor (Sgomot). *De dragul unei utopii nu este iertat să riscăm liniștea țării.* — Tendința maghiarizatoare este evidentă din următoarele dispoziții:

1) Că, unde limba de propunere este maghiară, situația asta să nu se poată schimba.

2) Ca în școlile de repetiție limba de propunere să fie exclusiv cea maghiară. (Mare sgomot).

Nagy Gy.: Tot cuvântul e o blasfemie pentru națiunea maghiară.

A. Vlad: În țara noastră multe drepturi există în principiu, dar în practică tocmai din contră. Astfel paritatea...

Voci: Va fi și aceea.

A. Vlad:... apoi dreptul de întrunire și chiar și instrucția publică. Unde se mai pomenesc astfel de contraziceri izbitoare?

După vorba lui Apponyi, proiectul de față nu înseamnă nici o schimbare a situației actuale. Nu-i așa. Deja proiectul lui Wlassici este nelegal. Trefort a spus verde, că introducerea *studiului* limbii maghiare, este întâiul pas, de a face *aceasta* limbă de instrucție pe cea maghiară. (Camera se preface în bulevard. Toți se plimbă). Intercaleză o citație nimerită din Grünvald B.

Proiectul umblă după cai verzi. *Neglijența datorințelor regulamentare ale învățătorului este sofismă a se califică de delict în contra statului! Asta e simplă transgresiune. disciplinară Propunerea incompletă a limbii maghiare, nu este nici-decât vătămarea statului. Numai cu cel mai mare despotism se poate afirma una ca asta!* (Mare și neconținut sgomot. Oratorul vorbește cu elan).

Pauză de 10 minute.

Propunerea în măsură prea mare a limbii maghiare este în dauna principiilor in-

strucțiunii publice. Politica de asimilare ați avut-o în vedere totdeauna! Implicit, însuși ministrul a recunoscut că executarea proiectului este imposibilă în cele mai multe școli. Totuși îl susține cu nădejdea de a-și face prilej, și cu vremea, poate și posibilitatea ingerenței egoiste. Constatarea cu ce efect se propune limba maghiară atârna exclusiv dela ministru. Nici o normă scrisă nu-l îndreaptă deci în asta, decât norma așa numitelor interese de stat, sub cari este a se înțelege maghiarizarea.

Apponyi a dat ieri o foarte ciudată definiție despre autonomie. (Simkó intrerupe.) De ce nu declară verde: voi vătămă autonomia, da, fiindcă așa cer »interesele statului!« (Referentul aprobă!)

Arată ce caraghioasă este afirmația spirituală a lui Apponyi, că dacă i-s'ar alege acei trei, ce se vor ridica din țărâtime, el numai pe aceștia i-ar sili să învețe ungurește. El, oratorul, numai în a 3-a clasă liceală a cunoscut limba maghiară, și totuși s'a ridicat. Ca el mai mulți. (Camera tace. Apponyi își întoarce nasul în altă parte).

Dacă responsabilitatea ministerială nu ar fi numai pe hârtie...

Prezidentul roagă să vină la chestie.

A. Vlad: Apponyi s'a declarat contra statificării. Dar ori care ministru ar vrea gogorița asta, pe baza acestui proiect i-se deschide posibilitatea a o face. Polemisează cu democrații, arătându-le rugina principiilor lor. (Mișcare).

Apponyi a zis, că nu face cult de litere ci de spirit. Inșă cu proiectul de față tocmai spiritul marilor bărbați din trecut îl atacă în temelii. Curentul șovinist crește din zi în zi... (vorbă multă în dreapta)... dar acuși o să vină un punct, când o să-și dea sufletul.

O voce: Când țara va fi unitară.

A. Vlad: Toate tendințele șoviste însă nu vor izbuti a ne răpi caracterul nostru etnic.

Strigăte: Nici nu vrem.

A. Vlad: respinge proiectul, și șade. Se scoală însă numai decât adăogând, că prezintă și un proiect de rezoluție. (Mare sgomot. În deosebi dreapta îi contestă dreptul de-a mai vorbi.)

Prezidentul însă îi dă voie, să-și prezinte proiectul de rezoluție.

A. Vlad termină vorbirea la 1:10.

la apoi cuvântul

Balogi Ernő, unul dintre fanfaronii Dietei. În decursul vorbirii sale, sale, este deodată oprit brusc de president, sub titlul că face digresiuni prea mari. Prezidentul îi retrace cuvântul. El ș'aseară năcăjit pe bancă.

Volnicia nerușinată.

Aci s'a întâmplat scandalul, la care nime în lume nu s'a așteptat și care este o nouă dovadă că s'a făcut o adevărată clotură contra naționaliștilor. Se n'țelege, asta ca continuare a scandalului inscenat contra lui Vaida. Am prevăzut continuarea, în chipul acesta ticălos însă nu.

Ce au făcut anume?

Văzând că pe lista oratorilor figurează abia doi naționaliști și un poporal în ordinea următoare:

Artim, poporal.

Mrksici, sârb.

Blahó, slovac, au șters pe oratorii lor ce aveau să urmeze, după aceștia, iar pe

Artim l-au îndemnat să absenteze. Planul acesta l-au făurit în decursul vorbirii lui Ballagi. Și ca să isbutească cu siguranță au îndemnat să-i iee acestuia cuvântul, nu cumva să vorbească până la sfârșitul ședinței, adică până la 1 și jum. când venia rândul interpelațiilor. În vederea atentatului, stânga, care era aproape pustie când vorbea Vlad, se împopulase cât se poate de bine. Clopoțelul prezidentului suna neconținut pentru a-i chema pe deputați în sală. Culuarile goale. Complotul este evident și din aceste amănunte.

Firește, prezidentul nu putea lipsi din tovarășie nici de rândul acesta.

Pe fața tuturor se vedea o așteptare pizmașă și răutăcioasă. Tinerimea era pusă în rândul întâi. Sgomotul sub decursul căruia avea să se săvârșească complotul, nu conținea o clipă. Nagy György și tovarășii funcționau perfect. El era roșu, Markos palid.

Pe scena aceasta, cu regisorul în prezidiu, notarul strigă:

— Artim Mihály!

— Nu-i aici!

— Blahó!

— Nu-i aici!

În clipa următoare se scoală *Mrksici*, care avea să urmeze între cei doi strigați. Numele lui n'a fost strigat, nici pe alții nu-i mai strigă notarul. *Deputații naționaliști, nebănuind atentatul, stau liniștiți, observând greșala.*

Stânga și dreapta face o gălăgie infernală și strigă ca scoasă din minți:

Incheiem discuția! Incheiem discuția!

Se adună în cete mărunte pe lângă comandant și rid în pumni, urlând cât îi luă gura.

Toate acestea se petrec cu o repeziciune de fulger. Mai zorit decât toți este prezidentul. El le face toate peste olaltă. Înțeles numai de cei din apropiere el murmură repede:

— **Ne mai insiuuându-se nime la cuvânt...**

I. Maniu își ridică mâna în acest moment.

Prezidentul (se face că nu-l bagă de seamă și continuă în ruptul capului)... **deklară discuția generală de închisă.**

Sgomotul este enorm. Deputații naționali protestează energic.

Mrksici, voește să dea lămuriri, declarând că el s'a insinuat.

Stânga tăbărește asupra lui.

— **Miștiți! Inșelați! Obraznici! Hoți! Afară cu voi!** curg puvoi.

Numai după câteva minute ajunge la cuvânt

I. Maniu: Vorbește la regulament și lămurește că este o greșală la mijloc, deoarece Mrksici n'a fost strigat de notar cu toate că se insinuase.

Voci: Ticălosule! Trădătorule! Valahule! Te dăm și pe tine afară! curg droaie. Brațuri fâlfaie în aer spre Maniu. Glasul lui se perde în sgomotul infernal.

Ca comedia să fie perfectă, **Apponyi** face pe generosul și zice Camerii *să fie echitabilă.*

Cu chiu cu vai se poate numai stabili că Mrksici își scrisese numele pe tablă, însă nu s'a insinuat în persoană la notar, cum cere regulamentul.

Se scoală apoi din nou.

I. Maniu și escepționează — în mijlocul unui sgomot și potop de insulte — graba prezidentului, care a făcut imposibil să mai iee cineva cuvântul.

Contele **Apponyi** (își dă acum arama pe față, zicând:). *E mai mică calamitatea minorității pe urma acestei greșeli, decât să se facă abatere dela cea mai strictă aplicare a regulamentului, ce ar însemna un precedent periculos.* (Aplauze sgomotoase.) *El zice că Camera trebuie să renunțe la loialitate de rândul acesta.*

Bozoky: Spune că și el a mai vroit să vorbească la acest proiect...

Strigăte: Renunță la cuvânt! Renunță!

Bozoky: ... iar insinuarea numai bona fide a lăsat-o. Cere să nu se încheie discuția. (Ai săi dau năvală asupra lui și-l fac să șază.)

Toate sforțările sunt înzădar.

Prezidentul, declară că insinuarea lui **Mrksici** nu s'a făcut în regulă, la abateri dela regulament nu e învoit și declară discuția generală asupra proiectului de închisă.

Mai are apoi cinismul să-și exprime regretele.

Sgomotul s'a potolit. Biruitorii hohotesc beți de triumful lor.

Deputații naționali rămân încremeniți de nemai pomenita volnicie, cu care a fost surprinsă bunăcredința lor. Este însă regretabil că le-au avansat și aceasta bunăcredință bandei în mijlocul căreia nu te poți duce cu buzunarele deschise.

Or, este la 2. Se trece la interpelații. Mișelia era consumată.

Interpelează deputatul național sârb **Polyt** în chestia atrocităților din Macedonia.

Sedința se ridică la 2 ore 20 m.

Propagandele naționale în chestia balcanică.

De **Teodor Filipescu.**

IV.

(Urmare).

Credem că nu ni-se va lua în nume de rău, dacă am fost atât de aspri, a aminti greșelile noastre. Noi dorim să reparăm aceste greșeli, și să ne ferim în viitor a le mai repeta. Și dacă ne-ar zice cineva, că pe acele timpuri n'am avut încă destui oameni pregătiți pentru acest lucru, ne vom pleca numai atunci, când vom constata, că în generațiunea de acum nu va lipsi bărbați cărturari și patrioți, cari simțind românește, vor dovedi prin fapte românismul lor, pe care îl tăgăduiesc străinii în țara liberă. Lucrarea amintită s'ar putea face și din partea »Ligei«, după cum lucră și societatea rusească »Slavjansko Obșestvo« pentru slavii obidiți și »Silogul« pentru greci. Aceasta dorință națională va găsi desigur sprijin și din partea »Societății Geografice« și a Academiei române.

Credem că »Liga Română« ar trebui să editeze și o revistă, cel puțin bilunară, în care ar comunica scriitorii români lucrări originale despre mișcarea fraților noștri din cele patru unghiuri. Chiar »Societatea Filantropică« (Slavjansko Biagotvoritelno Druzestvo) din Bulgaria scoate o astfel de revistă sub numele »Slavjanski Glas« în Sofia. Revista »Ligei« ne-ar arăta atunci, că aceasta mișcare românească trăiește și lucră pentru executarea programului său.

În Turcia, unde arde lupta între sârbi și bulgari și între greci și români etc. adevărul sărac pășește mai cu seamă, de când s'au pus adversarii noștri să publice statistice în limba franceză și germană, dupăcum am arătat sus, și de când noi le admirăm, sau le copiem acele statistici și lucrări.

V.

Acuma când conflictele etnografice pe Peninsula-Balcanică au devenit insuportabile, merită să ne ocupăm și de această chestie.

Înainte de toate trebuie să amintim un adevăr. Nici un popor din Peninsula Balcanică n'a fost protejat așa de mult ca grecii. Grecilor li-a ajutat Rusia pentru ortodoxism, și Europa vestul că din antagonism către slavi. Așa a căpătat Grecia în 1878 jumătate din Tesalia, fără o pocnătură de pușcă și fără un ostaș mort. Pe slavi a ajutat mama Rusia, care a eliberat Serbia și Bulgaria. Românii însă nu pot arăta nici un sprijin din altă parte, ei sunt lăsați să se ridice prin sineși sau să piară chiar cu ajutorul acelora, dela cari ar merita protecțiune.

Toate popoarele din Peninsula-Balcanică cunosc de mult datorințele către națiunea lor, și au reușit să se întărească prin mișcare culturală. Grecii au profitat de împrejurări pentru răspândirea sentimentului național helen la slavi și români. Episcopii greci n'au căutat să ridice simțul național în turma lor, ci au căutat să infiltreze helenofilismul și d'aceea vedem că școlile slave și române, apar de tot târziu în Turcia.

Slavii au fost totuși cei dintâi cari au cunoscut datorințele către națiunea lor, numai românii trag și mai departe la carul național grecesc. Așa văzurăm pe românii din Scopia cum au ajutat pe greci în a. 1890 să deie comunității ortoxe din Scopia, un tip curat grecesc. În urmă totuși a văzut o parte din români rătăcirea, și au pornit între ei mișcarea culturală română, dar abia au pornit-o și au ajuns în conflict cu grecii.

Precauțiunea din partea grecilor care a devenit de doi ani încoace turbată, arată că grecii sunt pentru cauze neapropiați. Și deoarece nu se poate crede, că s'ar putea stabili o înțelegere pașnică cu grecii, împrejurările ne îndreptează, că pentru scopul nostru să pornim pe calea înțelegerii cu Turcia.

Cu sârbii, grecii și bulgarii cari sperează la vechea moștenire a lor, nu ne putem înțelege pe baza unui echilibru sau pe interesele noastre.

Acuma când se pregătește vizita regelui Italiei la Atena, când s'au înțeles sârbii cu grecii pentru acțiunea lor în Macedonia și când se pregătește lovitura de moarte românilor în Turcia, din partea Fanarului și politicianilor din Atena, ar trebui să răspundă România la Ildiz așa, cum a făcut Sârbia în Iulie 1895.

S. Nonacovici zice despre acel eveniment (Balkanska Pitanja p. 121): »Sârbia a răspuns atunci (Iulie 1895), că căire mișcarea revoluționară bulgară se va ținea de tot în pace, dacă se vor da naționalității sârbești drepturi în Turcia, să poată ridica fără piedeci școli sârbești; sârbilor să se recunoască naționalitatea lor în Turcia, și sârbilor să li-se deie doi vlădici unul în Scopia și altul în Prizren.

»În alte negocieri a cerut Sârbia apoi episcopi în Macedonia și la Veles și Ohrida. Sultanaul a primit toate aceste cereri, dar le-a împlinit așa cum le împlinesc turcii. Aceste cereri s'au făcut și în anul 1897 pe timpul războiului greco-turc; atunci a pornit chestia sârbească de-a bine în Macedonia. Deși nu se poate zice, că turcii au împlinit loial de tot promisiunile lor, trebuie constatat, că partea cea mare a cererilor sârbești dela 1895 e astăzi împlinită.

Afacerea Vaida.

Goana împotriva deputatului Vaida, începe abia acum a revolta opinia publică românească. Pentru că abia acum se poate vedea clar că avem de a face cu o goană pusă la cale de guvern, încontra celui mai vajnic dintre deputați și mai ales cu un act de răzbunare din partea iezuitului **Apponyi**, bănuț a fi chiar el autorul acestui complot mișesc.

Și dacă la început au fost unii, cari din punct de vedere de oportunitate îl desaproba pe Vaida, acum când se vede mai presus de orice îndoială, că chestia versurilor a fost numai un pretext — și încă slab — pentru »indignarea« lor și că de nu erau versurile, pretexte se găseau ele și al-

tele — nu mai există nici unul care să nu-l susțină pe dl Vaida necondiționat și să nu fie adânc revoltat de mișelia kossuthistă. Așa cugetă și simțeste opinia publică românească, cât pentru unguri, opinia lor publică nu poate fi decât — indiferentă pentru noi. Chiar și asta în cel mai bun caz.

Dl Vaida este încă tot în Viena, lângă patul soției și soacrei sale bolnave.

Din toate părțile locuite de români îl caută mulțime de depeșe și scrisori. Corespondentul nostru ne telefonează că sosesc mulțime de adrese și felicitări la adresa energicului luptător, care în zilele acestea a binemeritat atâta la dragostea și alipirea poporului român.

Publicăm aci depeșa trimisă din partea alegătorilor săi din Zlatna.

»Purtarea bărbătească a Dvoastră din Dieta țării o admirăm și din nou vă dăm desăvârșita noastră încredere. Scrisoare urmează.

Alegătorii români din Zlatna și jur.

Tinerimea universitară română din Budapesta a ținut — precum ni-se telefonează — astăzi o adunare în care a hotărât să trimită o deputațiune la Vaida pentru a-i exprima simpatia și aprobarea și pentru a-l ruga să continue lupta.

Două infami.

O infamie mai mare nu știm să se fi petrecut între români, ca ceea pe care au săvârșit-o domnii Amos Frâncu și Ilie Dăianu (vestitul **Dedu**, care dăscălea odinioară pe toată lumea în »Tribuna« dela Sibiu) prin două telegrame adresate ziarului »A Nap« din Budapesta. Numitul ziar publică proza infamă a acestor doi beciznici sub titlul: »Il esclud pe Vaida. Români despre trădătorul de patrie«.

Ca să vadă publicul românesc până unde merge infamia acestor irozi, dăm în traducere cele două telegrame. Iată-le:

I.

»Am fost și până acum dușman pe față al activității politice a dlui Vaida, iar rolul său parlamentar din urmă îl osândesc. Dr. Franku Amosz.

II.

»Din prețiosul Dvoastră ziar văd cu spaimă, că și pe mine mă numărați între preținșii incendiari ai Transilvaniei, în societatea deputatului Vaida.

»Cunosc izvorul tendențioaselor știri, cari izvoresc din ura personală a unor mici existențe locale. Ca preot român gr.-cat. și eu sunt împotriva proiectului școlar al lui Apponyi, din punctul de vedere al binelui public, dar altfel n'am nici în clin nici în mână cu deputatul Vaida, a cărui tactică politică, în interesul bine priceput al românismului, nici până acum n'am aprobat-o, iar rolul parlamentar condamnabil al lui, din punct de vedere omenesc și românesc, — de-o potrivă.

*Dr. Daián Illés
protopop gr.-cat.*

Și dl acesta, Daián Illés, ne mai face încă eri pe cale telegrafică somația să-i estradăm pe autorul articolului »De lângă cetatea lui Gelu« care spunea că l'a calomniat și dacă nu i-am estrada pe autor ne va socoti și pe noi complici.

O singură complicitate ar fi desonorantă pentru noi și pentru orice român de bine: cea cu domnii aceștia, cari în momentele acestea se pretează la o purtare națională așa de infamă și vrednică de dispreț.

Apărarea națională.

In Cameră s'a făcut volnicie!

Deputații chemați în Pesta.

Adunarea din Caransebeș.

Cetitorii nostri află în raportul nostru din Cameră, volnicia ce s'a făcut în Dietă, pentru ca să se forțeze cu orice preț legea nelegiuită a ministrului Apponyi. Pe când dar poporul românesc de pretutindenea, din sate și orașe protestează într-o unanimitate impozantă contra proiectului, reprezentanții poporului românesc sunt huiduiți și insultați, li-se amenință chiar viața, și fiindcă nu ajută nici aceasta, sunt în fine oprți cu volnicie dela cuvânt.

Asupra primirii în discuțiune generală a proiectului Apponyi clubul în ședința de astă seară a hotărât să ceară votare nominală, care se va face probabil Marți. Prezența tuturor deputaților naționali este deci neapărat de lipsă. Clubul îi avisează și pe calea aceasta.

Adunarea dela Caransebeș.

Prin glasul a mii de oameni din cercul Zorlențului și al Caransebeșului s'a ridicat un nou protest energic contra proiectului lui Apponyi.

A fost glasul de protest al alegătorilor deputatului dr. St. Petroviciu, care de prezent zace în temnița din Seghedin spre a satisface patimei de răsbunare a celor-ce hulă au aflat în adevărul scriselor lui, — și al celor din cercata noastră graniță.

Cu toată scurtimea timpului, cu toate că din părțile mai depărtate ale graniței, poporul cu două zile mai 'nainte a luat parte la impozanta adunare din Bozoviciu și cu toate că foaia locală din greșală a anunțat adunarea pe altă zi, — peste 4000 de oameni: popor, preoți, advocați, învățători, etc., au grăbit pe azi la Caransebeș.

Mulțime mare de popor așteaptă cu nerăbdare la hotel sosirea celui ce a avut curajul să rupă primul cătușele letargiei noastre politice și a începe activitatea parlamentară, — a dlui dr. Aurel Vlad. În fine el sosește petrecut de o suită frumoasă, iar poporul îl primește cu căciulele în mâni și cu strigăte de »trăiască« fără sfârșit.

Adunarea se ține în curtea institutului teologic-pedagogic. Galeria din etaj de unde vorbesc oratorii e lăcuită de dame, în frunte cu d-na de Iacobich.

Protopresbiterul A. Ghidiu întru constituirea biuroului propune de prezident pe veteranul protopresbiter Mihail Popoviciu din Orșova, de notar pe adv. dr. M. Brădicean, iar de bărbați de încredere pe protosincelul dr. I. T. Badescu și directorul P. Drăgălina.

Prezidentul prin puține și frumoase cuvinte deschide adunarea, acordând cuvântul dlui dr. Ioan Sârbu, fostului candidat de deputat al cercului Caransebeș.

E primit cu multă însuflețire. Vorbește de situația politică precară din țară, scoțând în relief starea de tot rea a grănițerului. E adese întrerupt cu urale prelungi.

»S'auzim pe dl Vlad« se auziau vocile de jos. Vorbește, — adică vrea să vorbească deputatul dr. Aurel Vlad, dar uralele nu mai contesc. Zădărnice sunt toate încercările de liniștire, — poporul știe una și bună: să trăiască Vlad! și din asta nu vrea să iese.

Dl Vlad mulțumește și vrea din nou să vor-

bească, dar nu ajunge la cuvânt. În fine se restabilește liniștea.

— Maiestatea Sa când a trimis guvernul actual — zice dl Vlad, — și apoi se auzi vorba dulce ca mierea de pe buzele acestui idol al neamului.

Vorbește de proiectul lui Apponyi, de neîndreptățirea lui pentru împrejurările noastre și implică detalii asupra situației politice din țară, făcând prognosticul pentru poporul nostru între condițiunile cele mai favorabile, dacă conducătorii vor avea sprijinul poporului.

E meșter acest om în oratorie. A dat acum ocazie și poporului din părțile noastre să-l vadă cu ochii și să-i audă dumnezeieștile cuvinte. L-a captivat formal. A fost aclamat din nou și fără sfârșit.

Vorbește acum țaranul Ion Vasii din Satumic. E demagogul națiunii în Bănat. Il cunosc dela adunarea poporală din anul trecut dela Lugoj. Are o logică că te pune în uimire.

»E domn îmbrăcat în șubă și opinci« — ziceau oamenii, căci nu voiau să creadă că e »baș« om ca ei.

E puternic în asemănări, cele mai accesibile mijloace pentru a putea fi priceput de popor.

A asemănat d. e. libertatea popoarelor nemaghiare din această țară cu cea pasere din calecă, căreia stăpânul, care se laudă că e om drept, îi redă libertatea, dar abia după ce i-a tăiat limba. Apropos la proiectul de lege al d-lui Apponyi.

Prin vorbirea sa simplă oratorul a câștigat plăcerea tuturor.

Strâns la urgisitul proiect de lege a lui Apponyi a vorbit proximal orator: dl dr. Dimitrie Cioloca, asesor referent în senatul școlar al Consistorului de aici.

A arătat cu multă putere de convingere și cu voce acomodată mării mulțimi de popor, câtă nedreptate se face popoarelor nemaghiare, cari în asemenea măsuri contribuie la susținerea statului, prin faptul, că li-se răpește un drept cardinal asigurat în legea din 1868 referitor la instrucțiunea în școlălele poporale. Analizează §§-ii din proiect, iar la urmă prezentează proiectul de rezoluțiune, pe care-l dăm mai la vale.

Oratorul e foarte des întrerupt de uralele mulțimei, satisfăcută că a putut înțelege fiecare cuvânt, fiind zis pe înțelesul și în dialectul bănățenesc.

De altmintrelea Vă trimit aici și discursul dlui dr. Cioloca, câștigat anume pe seama foii dv. Il cred de folos pentru cercuri cât mai largi, fiind ținut în graiul poporului și fiind vorbitorul om al școlăi și pus în fruntea școlălelor din întreaga dieceză.

Mai vorbește preotul Aurel Spătan din Sacul, după care prezidentul închide adunarea, propunând ca cu toții să ne prezentăm înaintea aulei episcopoești spre a aduce și acolo mulțumirile noastre Prea Sfântitului Domn Episcop Nicolae Popea.

Se pornește mulțimea, și veteranul protopresbiter din mulțimea imensă tălmăcește sentimentele poporului, la ce P. N. Sa din etaj cu fața de blând patriarh mulțumește, îmbărbătându-l la perseveranța în lupta pentru biserica și școlă sa.

După uralele de »trăiască«, și binecuvântările Arhierelui poporul se împraștie în liniște.

O mare mulțime însoțește pe deputatul Vlad la gară, unde de asemeni este obiectul simpatiilor poporului și — ale damelor, cari au ținut să se prezinte în număr frumos spre a-i dori drum bun spre Budapesta și să-i șoptească vr'un cuvânt de îmbărbătare pentru lupta cu cavalerii din palatul de pe malul Dunării.

O observație finală: Insuflețirea fără margini a poporului în această zi, limpezirea conștiinței mai multor campioni de-ai dlui Burdia, — am avut și oameni din Mehadia, fortăreața dlui Burdia — ne îndreptățește să luăm ca sigur, că la o proximă alegere de deputat, dl Burdia va

putea flueră după mandat. Nu sunt cuvintele mele, ci ale foștilor săi ciraci, cari au avut rol decisiv asupra rezultatului alegerii trecute.

Rezoluțiunea luată la adunarea poporală din Caransebeș.

Având în vedere că prin proiectul de lege despre dotațiunea și raporturile de drept ale învățătorilor dela școlălele elementare confesionale și comunale, prezentat Camerei de către dl ministru de culte și instrucțiune publică, contele Albert Apponyi, se vatămă articolul IX de lege din 1868, prin care ni-se dă deplina autonomie în afacerile bisericesti, școlare și fundamentale;

Având în vedere, că tot prin acest proiect de lege XXXVIII din 1868, care dispune, ca în școlă poporală învățământul să se facă numai în limba maternă;

Având în vedere, că prin art. de lege XLIV din 1868 guvernul este îndatorat să deie posibilitatea fiecărui popor din țară de a se cultiva în limba sa;

Având în vedere, că eventuala votare a acestui proiect este aptă de a provoca nemulțumirea unui însemnat număr de cetățeni;

Având în vedere, că școlălele poporale din fosta graniță militară i-s'a luat în mod abuziv caracterul ei de »școlă națională«, de când guvernul a declarat-o de școlă comună;

Având în vedere, că ea nu-și mai poate împlini chemarea ei și învățământul nici pe departe numai arată sporiul ce l-a avut »școlă națională«;

Adunarea poporală a cetățenilor din cercurile electorale Caransebeș și Zorlenț ridică cel mai energic protest contra numitului proiect și cere

a) ca el să fie revocat și

b) școlălele din fosta graniță să i-se deie înapoi ființa ei de »școlă națională«, respective »confesională«.

Totodată adunarea votează cu toată însuflețirea mulțumită și nemărginită dragoste iubiților nostri Arhieriei pentru pașii întreprinși întru apărarea școlălelor noastre, precum și scumpilor nostri deputați naționali pentru lupta deamă ce poartă în Cameră în numele a 3,000,000 de români;

Iar pentru cazul că proiectul de lege s'ar votă din partea dietei:

Rugăm pe Prea Sântiții Arhieriei, ca să întrevină la Prea Înaltul Tron, ca celuilalt factor constituțional al legislațiunii.

Aceste hotărâri ale adunării poporale se aduc la cunoștința parlamentului și a guvernului prin mijlocirea unuia dintre domnii deputați naționali și un exemplar se comunică Prea Sântitului Episcop.

Protestul comitetului parohial din Galșa.

Comitetul parohial rom. ort. din Galșa la 11/24 Martie, iar sinodul în ședința din 18/31 Martie a. c. a protestat de asemenea în contra proiectului de lege apponyist care vatămă adânc autonomia bisericii noastre.

Din câte proteste am cetit până acum, se pare că acesta ar fi unic în felul său, anume:

1. Ambele corporațiuni parohiale aderează la pașii întreprinși de înalții nostri prelați și le exprimă adâncă mulțumită pentru zelul manifestat întru apărarea bisericii și școlălele primejduite;

2. Comitetul și sinodul parohial din Galșa — pe calea Ven. Consistor — înaintează o rugare camerei deputaților, în care protestează energic contra proiectului de lege și cu argumente pedagogice nerăsturnabile arată imposibilitatea realizării acestui proiect chiar și devenind lege, cer mai departe ca proiectul amintit simplaminte să se ia dela ordinea zilei.

Rugarea în traducere maghiară subscrisă de prezidenții și notarii amintitelor corporațiuni s'a înaintat la locul competent.

Înainte de dejun,
dacă beai un jumătate
de apă amară

Igmándi

alui Schmidthauer,

stomacul neregulat îl aduce
în ordinu în decurs de 2-3 ore

Medicament foarte bun pentru împiedecarea boalelor interne, tot așa are efect admirabil la boale de stomac intestine, și de sânge tot așa contra îngrășării, contra trohnei, respirării grele, gălbenare, umflarea ficatului și fierei, diabetă, vână de aur, podagră, reumă și multe boale interne Comandă se pot face la Schmidthauer Lajos, farmacist în Komárom. Se capătă în fiecare farmacie mai bună și prăvălie de coloniale. Prețul unei sticle mici 30 fil., mari; 50 să nu se confunde cu alta apă amară.

Protestul comitetului parohial gr. or. român din Dș. Forrau.

Comitetul parohial în ședința ținută la 25 Martie (7 Aprilie) 1907: considerând că proiectul de lege al ministrului Apponyi, referitor la salarizarea învățătorilor confesionali, e contrar legilor naturii, tuturor principiilor pedagogice, și contrar legii sancționate de prea bunul nostru monarh, — prin cari se asigură autonomia bisericii noastre, — ridică protest energic contra proiectului din chestiune.

Exprimă recunoștință înalților prelați ai provinciei noastre mitropolitane din Transilvania și Ungaria, — în special Prea Sfinției Sale Dlu Episcop diecesan Ioan I. Papp, pentru deamna apărare a autonomiei noastre bisericesti, față de proiectul înaltului ministru Apponyi.

Acest concluz oficial parohial este poftit a-l înainta Prea Sfinției Sale Dlu Episcop diecesan Ioan I. Papp, pe calea sa.

Protestul comitetului parohial gr. or. rom. din B.-St.-Mărtin.

Comitetul parohial în ședința ținută la 27 Martie (9 Aprilie) 1907, considerând că proiectul de lege înaltului ministru de culte și instrucțiune publică Apponyi, referitor la salarizarea învățătorilor confesionali, e contrar legilor naturii, — tuturor principiilor pedagogice, — și contrar legii sancționate de prea bunul nostru monarh, prin care se asigură autonomia bisericii noastre, — protestează energic contra proiectului din chestiune.

Exprimă recunoștință înalților prelați ai provinciei noastre metropolitane gr. or. rom. din Transilvania și Ungaria, — în special Prea S. Sale dlui episcop diecesan Ioan I. Papp, pentru deamna apărare a autonomiei noastre bisericesti, față de proiectul înaltului ministru Apponyi.

Acest protest oficial parohial este poftit al subșterne Prea S. Sale dlui episcop diecesan I. Papp în Arad, pe calea sa.

Oradea doarme.

Ni-se cere publicarea următoarelor:

Stimată Redacțiune,

Văzând proiectul lui Apponyi, cel primejdios și păgubitor autonomiei și constituției noastre bisericesti și școlare sancționate de M. Sa, văzându-l cu totul contrar culturii, naționalităților de a se putea cultiva în limba lor maternă, care le e mai scumpă și mai dulce pe acest pământ, toți din toate părțile sar întru apărarea drepturilor lor, chiar și marmatenii cari erau priviți, de adormiți și amorțiți. Tot așa sate, comitete și sinoade parohiale. — Numai noi preoțimea și învățătorimea tractului Oradei-mari, unde ne aflăm aproape 60 preoți și pe atâția buni, harnicii și zeloși învățători, nici un semn de viață nu arătăm! Și oare ce ar fi cauza? Eu zic că nu domniile advocații din Orade, ci noi înșine și în special dl protopop Toma Păcală ar fi în primul loc chemat a împlini aceasta. Acolo spre Orade ni sunt așinți ochii tuturor, din acest tract văzând pericolul la ușe. — P. O. dle protopop! Așteptăm signalul și la moment cu toții suntem gata de luptă mercială între marginele legii! — Noi te vom urma cu drag!

Iteu (Lüki) 10 Aprilie 1907.

În Bihor.

Teodor Simoc
preot ortodox român.

Din străinătate.

Regele Italiei la Atena. Primarul Atenei a rostit la sosirea Regelui Italiei un discurs în care a amintit legăturile de strânsă unire între cele două popoare și a exprimat viua bucurie a orașului de a putea primi pe nobilul descendent al dinastiei de Savoya, care a conlucrat domnia sa civilizației și progresului Italiei.

Regele Italiei, Regele Greciei și Prințul Regal s'au dus apoi în mijlocul unor ovațiuni nesfâr-

șite la palatul regal, unde Regina și Principesele așteptau în sala Tronului. O mare mulțime de lume aștepta pe piața palatului și a salutată cu ovațiuni pe oaspetele Atenei.

Apoi a avut loc un prânz la care au tostat regele Greciei în onoarea oaspetelui său. A răspuns Regele Victor Emanuel, care a închinat în sănătatea suveranilor și propășirea Greciei.

Regele Victor Emanuel a exprimat în mai multe rânduri via sa satisfacțiune pentru primirea pe care i-a făcut-o populațiunea Atenei și Piroului. Seara a avut loc o serată la principele regal.

Camera a trimis regelui Italiei o salutare entusiastă din partea poporului elenic.

Atentat. Petersburg. Joi seară 4 necunoscuți au plănuț un atentat în contra trenului, în care mării duci Nicolae Nicolaevici și Petru plecau din Zarskoje-Selo spre Peterburg. Păzitorul însărcinat a cerceta liniile a pornit din Petersburg spre Zarskoje-Selo și văzu 4 inși plecând înaintea lui în aceeași direcțiune.

El voi să-i oprescă, dar necunoscuții nu-i dădură atenție.

Păzitorul trase focuri de revolver asupra lor fără a-i lovi însă. Cei 4 necunoscuți au fugit.

În vremea aceasta trenul fu oprit și rămase o vreme pe linie, continuându-și apoi drumul spre Petersburg.

Se crede că cele 4 persoane voiau să atenteze la viața marilor duci.

În legătură cu aceasta poliția crede că există un complot care plănuțește un atentat în contra familiei țarului în timpul paradei de Paști.

În Petersburg s'au făcut număroase arestări și perchiziții.

După-cum se aude marele duce Nicolae Nicolaevici, care este comandantul general al circumscripției Petersburg vrea să se retragă.

NOUTĂȚI.

ARAD, 14 Aprilie n. 1907.

— **Haide o murdarule!** »Népszava« de ieri scrie sub titlul de sus în afacerea Vaida următoarele:

»Alkotmány« ziarul celor negri, ne-a îmbătat în numărul său de ieri.

Două acuze făurește împotriva-ne din raportul nostru publicat despre ședința camerei.

Întăiu, că »Népszava« s'a pus deschis pe partea naționaliștilor, apărându-i în chip conștient...

A doua, că »Népszava« »infamează brutal și cinic maghiarimea«.

Și drept consecință vrea să extradeze atât pe autor, cât și pe foaia în care a apărut articolul procedurii »statariale« a »indignării patriotice«.

Acuza dintăiu e stupidă, a doua, infamă.

A te pune pe partea naționaliștilor atunci când dreptatea este pe partea lor, tot nu poate fi dar un motiv ca patrioții să procedeze »statarial« împotriva noastră. (Ori naționalitățile nu pot peste tot avea dreptate?) Iar că ne punem pe partea cuiva, fie că atacăm, facem aceasta deschis, pe față și nu ascuns, pe furis cum fac iesuiții — asta nu e decât natural. Dar că încât am stat noi pe partea naționaliștilor asta o poate judecă ori ce om cu judecata normală, care a cetit articolii noștri de ieri.

O spunem zău noi franc, că noi ținem greșită procedura dlui Vaida, noi nu consimțim cu politica sentimentală a naționalităților, noi nu aprobăm purtarea puțin bărbătească ce au dovedit în ședința de ieri și alaltăieri în cameră. Dar adevărul e că Vaida n'a ofenzat ungarimea, când a cetit ca pildă versul infam care batjocuri pe români și contraversul asemenea de infam care batjocuri pe maghiari. Și și'n murdarul acesta rășboiu de versuri adevărul e că la josnicul scandal național începutul l-a făcut versificatorul maghiar, românul a dat numai ca »mulțam dumitale« precum a fost »bună ziua«.

Și mai e apoi adevăr, că națiunea română are tot atâta drept a respinge ori a retorsiona insultele naționale, ca cea maghiară.

Polemisează apoi cu cealaltă acuză că ar fi infamat maghiarimea și zice: »Numai un ticălos poate spune că noi am infamat maghiarimea. Cum? Nu-și închipue doar »cei câțiva deputați« derbedei mizerabili că ei sunt maghiarimea?

Lui »Alkotmány« nu-i putem mai demn răspunde decât cu cuvintele ce am început: Haide o, murdari!

— **Catastrofă de tren lângă Seghedin.** La gara comunei Dorozsma, comitatul Ciongrad în apropierea Seghedinului, s'a întâmplat alaltăieri a. m. deraiarea trenului accelerat care venea dinspre Orșova căreia au căzut jertfă trei vieți omenești și mai mult de treizeci răni grave. Între cei trei morți e și senatorul din București Grigore Olănescu cu doamna, cari erau în drum spre Riviera.

Despre întreaga nenorocire dăm următoarele amănunte:

Acceleratul care a plecat dimineața din Orșova era compus din patrușprezece vagoane, ticsite de lume. La Seghedin încă s'a urcat lume multă trenul însă a plecat regulat din gară, și trei minute după ce a ieșit din gara Dorozsma s'a întâmplat catastrofa. Păzitorul Bokó Iozsef a fost martorul îngrozitoarei catastrofa care s'a întâmplat într'o clipă.

Trenul care sbura, s'a rupt deodată în două, locomotiva fugind mai departe cu vagonul de povoară și poștă iar cealaltă parte a trenului începând dela cupeul de dormit a ajuns pe altă linie și aici alergând nainte s'a izbit de trei vagoane cari transportau cărbuni. Catastrofa s'a întâmplat cu aceasta din urmă parte a trenului. Locomotiva și vagonul de povoară au rămas întregi. Cupeul de mâncare și dormit s'au sfărmat absolut. Celelalte vagoane de persoane încă s'au ruinat. Cupeul din urmă s'a resturnat pe o parte iar celelalte au deraiat cu totul. În urma ciocnirii s'au nimicit șinele, astfel încât cu tot ajutorul și lucrările ce s'au pornit, comunicația s'a oprit.

Identitatea călătorilor nu s'a putut încă stabili. În cupeul de dormit era senatorul Olănescu cu doamna, cari îndată la ciocnire au murit. Trupurile li-s'au sdrobotit cu totul. În acelaș cupeu era căpitanul Olteanu din Craiova cu nevasta, cară însă au scăpat cu viață. A murit încă Bauer Adolf, conductorul societății cupeurilor de dormit.

Gr. Olănescu era un fruntaș al partidului conservator iar d-na Olănescu una dintre cele mai stimate și binevăzute dame în societatea înaltă, cunoscută îndeosebi ca suflet nobil și pentru actele sale de caritate. Este înrudită cu marea familie a fostului prim-ministru G. Cantacuzino.

— **Baritonul Corfescu,** după cum ni-se scrie din Becicherecul mare, este angajat să cânte șase seri la opera maghiară de acolo. Pe Duminica Tomei și pe a doua zi, Luni, este invitat să cânte la Caransebeș.

— **Tren în flacări.** O telegramă din Otlava aduce știrea că un tren a societății Canada Pacific a deraiat la distanță de 15 kilometri de Chapleon. Cinci vagoane s'au răsturnat de la înălțimea de câțiva metri pe unde conduce linia. Într'o trăsură era material exploziv din care s'au aprins cinci vagoane. Călătorii n'au putut scăpa la timp, și aproape toți s'au rănit, iar cincisprezece au murit. Motivul deraiării nu se știe.

— **Turburările muncitorilor din Franța.** Din Paris se telegrafează: Vre-o 2000 muncitori dela brutării au ținut ieri înainte de prânz adunare la bursa muncitorilor, în care cu totala majoritate a voturilor contra unu au hotărât greva generală. Au ales pentru fiecare cerc câte un delegat, cari au datorința să păzească ca la noapte nici un muncitor să nu continue munca. În apropierea bursei muncitorilor s'au postat mulțime de polițiști și soldați. Ordinea a fost păstrată. Din Lille se telegrafează, că în apro-

SEGEDINUL E ORAȘ VESTIT

Acolo se pot căpăta cele mai ieftine Oroloage și bijuterii, mai ieftine de cât ori unde. Nu-i de lipsă să ne dăm bani în mâni străine. Cine vrea să se convingă depre toate acestea, să ceară un catalog mare ilustrat, ce se trimite gratuit, dela Schoiner Samu, juvaeriu în Szeged. Acolo se capătă un orologiu de argint dela 5 floreni începând, inel de aur, cu 14 carat dela 2 fl. 50 cr. în sus, cercei de aur dela 1 fl. 50 în sus, lanț (colier) aur 4 fl. 50 cr., un orologiu de nikel dela 2 fl. 50 cr. în sus, un vecker dela 1 fl. 50 în sus. Catalog gratuit și franco.

piere aminelor Hidrietquent s'a întâmplat ciocnire între muncitorii greviști zidari, lemnari și agricultori și între poliție. Mai mulți greviști au fost deținuți. Partidele socialiste unite continuă lupta contra guvernului. A apărut o provocare în care delegația națională provoacă muncitorii ca din toate puterile să apere funcționarii de stat cari luptă pentru drepturile de sindicat. Funcționarii de vamă au ținut adunare în care au luat hotărâre să fie solidari cu conducătorii mișcării pentru câștigarea dreptului sindicativ.

— **Copilul-minune**, despre care am scris și în un număr mai recent al ziarului nostru, va concerta Sâmbătă și Duminecă (13 și 14 Aprilie) în grădina de iarnă dela hotelul »Crucea albă«, din Arad pe lângă concursul muzicii militare a reg. de infanterie 33 din loc. Micul artist a concertat pe la mai multe curți din Europa, între altele și la curtea regală din România. Drept dovadă a virtuozității sale în violină îi servesc decorațiile ce-i împopobesc gingașul piept. Prețul de intrare 1 cor. 50 bani. Inceputul la 8 ore seara.

— **Foametea din China**. Din New-York se telegrafează: În urma știrilor sosite pin Shanghai, starea ținuturilor bătute de foamete este tot mai desperată. Numărul celor lipsiți se urcă la nouăsprezece milioane, dintre aceștia trei milioane sunt aproape de moarte de foamete. Zilnic mor câte cinci mii. Părinții își vând copiii pentru alimente. Vice-regele a exprimat telegrafic mulțumiri pentru ajutorul care slăbește mișcarea în contra străinilor.

— **Catastrofă pe mare**. Se telegrafează din Harvich, că alaltăieri seara în drum dela Harvich spre Antwerpen, în apropiere de Felixtown, s'a nămolit vaporul »Brüssel« din cauza negurei dese. Situația vaporului nu e primejdioasă. Probabil când va fi fluxul mării se va elibera. În apropierea vaporului staționează mai multe șleperi. Pe vaporul »Brüssel« sunt 60 de călători.

După o telegramă sosită mai târziu vaporul »Brüssel«, a debarcat în Harvich. Toate încercările pentru eliberarea vaporului până acuma au fost zadarnice.

— **Procesul criminalului milionar**. Publicul din New-York așteaptă cu mare agitație sentința în procesul milionarului Thaw. După cum se scrie din New-York, jurații s'au retras Mercuri după prânz la orele 7 și 1/2 pentru a se sfătui. Toți așteptau ca sfatul să (ină mult, până la miezul nopții. În fața tribunalului era adunat public enorm și aștepta cu nerăbdare sentința. Procurorul Jerome, acuza cu multă insistență pe soția lui Thaw, despre care voia să dovedească, că nu e ingerul desvinovăției, ci din contră ea l-a întăritat pe soțul său la crimă. Judele Fitzgerald făcând protocolul datelor pertractării, scoate la iveală, că nu e nici o împrejurare, care ar scuza asasinarea lui White și că legea nu admite răsunarea personală. Această deprimă foarte mult pe acuzat, care părăsi sala foarte îngrijat, când jurații se retraseră pentru a se sfătui. La orele 12 noaptea jurații declarară că nu s'au putut înțelege; așa au amânat sfătuirea pe ziua următoare.

După o telegramă sosită ieri, soarta lui Thaw tot nu e încă decisă. Jurații s'au sfătuit alaltăieri până la orele 7, fără să se poată înțelege. Jurații s'au hotărât să dea vot secret.

— **Nenorocire cu automobilul**. În Neapol s'a întâmplat următoarea nenorocire: Aseară s'a ciocnit de o trăsură ușoară un automobil care trecea pe corzo cu o repeziciune nebună. În trăsură ședeau doi bărbați. În urma ciocnirii trăsură s'a nămolit cu totul și cei doi bărbați, au sburat afară din ea. Amândoi s'au rănit grav. Automobilul n'a putut fi oprit, a ieșit cu totul din direcție și spre cea mai mare spaimă a lumii din stradă a năvalit între oameni și a călcat o fetă de zece și una de 8 ani, un vizitiu și trei băieți. În sfârșit a succes să-l oprească și poliția abia a putut apăra șoferul de furia poporului. Fetă de 8 ani a murit, vizitiu trage de moarte, iar acei patru copii sunt în spital și starea le este foarte gravă.

— **Apa amară „Igmandi“** alui Schmidthauer e foarte bine să se găsească în fie-care casă, ca la caz de nevoie folosind din ea câte jumătate de pocai, delătură definitiv ori-ce boală de stomac și astfel împiedecă răspândirea boalei în organizația corpului. Aceasta apă nu numai te uantăie de boală, dar dezvoltă pofta de mâncare.

— În Arad, strada Forray în palatul contelui Nádasdy, orologierul și juvrajul Zinner Vilmos vinde to felul de oroloage și juvaericeale.

— Au sosit bijuteriile de moda cea mai răspândită Mare asortiment de tacămuri de argint. Oroloage de buzunare de aur, argint și oțel. Un departament separat se găsește fabricațiunii de argint china de prima calitate. Grallert S. és fia, Arad, Piața Andássy nr. 22.

— **Mijlocul cel mai bun de înfrumșetare din lume! — Crema de față Regina**, care pentru însușirea neîntrecută de frumșetare la expoziția din 1900 în Paris a fost premiată. Crema Regina, curăță fața în timpul cel mai scurt față de orice catifelată. Un borcan 1 cor. 40 fil. Pudra Regina de cea mai bună dintre pudrele de pân'acum cunoscute. Se vând în culorile albă, roză și cremă. O șcatulă 1 cor. 40 fil. Săpunul crema Regina, e săpunul cel mai bun de toaletă pentru înfrumșetare a feței. O bucată 70 fil. De vândut în laboratorul chemical al lui **Temesváry József**, apotecar Szeged, Petőfi Sugár-ut și la **Török József**, apotecar, Budapest, Király-utca.

Economie.

Arad, 12 Aprilie 1907

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 12 Aprilie 1907

INCHEEREA la 12 ORE :

Grâu pe Aprilie 1907 (50—kg.)	7.86—7.87
Secară pe Aprilie 1907	6.75—6.76
Ovăș pe 1907	7.66—7.67
Cucuruz pe Maiu 1907	5.45—5.46
Grâu pe Octomb. 1907	8.15—8.16

INCHEEREA la 5 ORE :

Grâu pe Aprilie 1907.	7.85—7.86
Secară pe Aprilie 1907	6.74—6.75
Ovăș pe Aprilie 1907	7.66—7.67
Cucuruz pe 1907	5.46—5.47
Grâu pe Octomb. 1907	8.14—8.15

— Prețurile socotite după 100 kgr. și în bani gata. —

Redactor responsabil Sever Bocu.
Editor-proprietar George Nichin.

Se caută

un tânăr român, care are diplomă de notariu și știe încâtva și limba germană, neînșurat, care dorește ași ajunge scopul mai îngrabă, are de a se adresa la subscrisul.

Ioan G. Itin,
notariu în Nánhegyesel.
(up. Dobrest.)

La expoziția din Paris 1900 a câștigat „Grand Prix“.

Ioan Francis Kwizda

furnisorul curței c-reg. austro-ung., reg. române și
plac. bulgare

farmacist cercual în Korneuburg
(lângă Viena).

Prav de Korneuburg al lui Kwizda
pentru nutritura vitelor

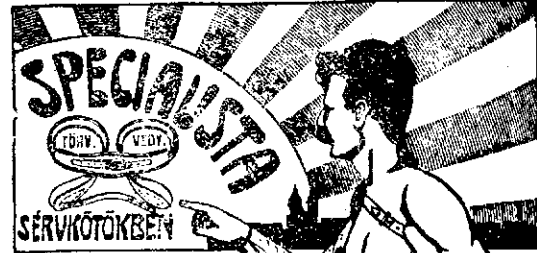
Este un mijloc de hrană pentru cai, vite cor-nute și oi. În cele mai multe grăjuri se folosește de 5) ani la lipsă de hă-miseală, împot-iva misturării re-ș, pen-tru îmbunătățirea la telui și pentru u-carea cantității de lapte a vacilor. Pre-țul unui cuti (14) cor., o jumătate cutie costă 70 fil.

Veritabil e numai cel provăzut cu
breveta mai sus. Pre-țurile ilus-trate s'au trimis gratuit și franco.

Depozit general: farmacia lui Iosif Török, Buda-
pest, VI., Király-utza 12 și Andrássy-ut 26 II.

S lănuină, unsoare
și tot felul de articole
de cârnățarie
pe lângă prețurile cele mai avant-gi-ase
se poate căpăta zilnic în băcănia lui
Gáray Károly
Arad, piața Rozáky nr. 2.

Pentru cei ce pățimesc de surpătură

Cea mai nouă invențiune de bau-dăgin oes. și reg. brevitat pneu-matic cu pelotă de cauciu, cel mai perfect în felul seu alui **KELETI!**

Oprește surpătura cea mai mare și veche fără de a căusa dureri.

Prețul: pentru o latură 12 co-roane, pentru amândouă laturile 24 coroane.

Mulțime de epistoale recunoș-toare din patrie și străinătate, dela cei mai vestiți medici și profesori.

În Institutul meu artistic pentru îndreptarea corpului, ce susț de 5 ani, pe lângă controlul unui medic de praxă al orașului Budapesta, să pregătesc pe lângă prețurile cele mai efine, cele mai perfecte instrum-ente tehnice, ca

picioare și mâni artificiale pentru cei amputați.

Corzette și îndreptătoare pentru cei în creștere strâmbă.

Mașini de proptit și umblat pentru cei ce sufer de dureri de oasă, tnehieturi, tuberculoză, boală englezăască rheumă și gârb-vire.

Lepători pentru pântece și ciorapi de cauciu pentru căreii și convulziuni.

— Damae sunt servite de femei. —

Seracii, conform înțelegerii, vor plăti în rate.

— Cereți gratis și franco catalog provăzut cu peste 3000 figuri. —

KELETI J. BUDAPEST, IV., Koronaherczeg-u. 17—18

(În palatul claustrului ordului monahal „Szervíta“).

Fabrica: Bpest, IV. Koronaherczeg-u 14. — Înțemeiată 1876.

— Corespondență în limba română. —

Cel mai mare galonar de mobile și podoabe femelești din țară

Özv. Barcza Györgyné

prăvălie de tapeturi pentru mobile și căruțe

SZEGED.

Fabrică de fireturi de mobile, galoane,

crepuri, crețuri, fireturi de perdele și draperii, ciucuri, tivituri de co-voare, nasturi de pla-pomă, rose, rețele de pat, galoane și ciucuri pentru care funebre.

Serviciu repede, prompt și ieftin!

Cimbalmă

se poate căpăta în rate și pe lângă pre-țuri moderate, trimițând cataloage mari ilus-trate. — Numai la mine se poate căpăta »ȘCOALA« de cimbalmă, după care poate învăța foarte ușor ori și cine și fără pro-fesor. Partea I-a 4 cor., a II-a 3 cor. 60 fil., a III-a 3 cor. 60 fil. După trimiterea ba-nilor espedez gratuit

VANGAPÁL

fabricant de cimbaimă și de mnzice

MAKÓ (casa proprie)

Se fondat la anul 1874.

HAINE

pentru bărbați,
juni și copii

dia materie de cea mai bună calitate, cele mai moderne, cel mai bun croi, paltoane și pardesii de toamnă și de iarnă în cele mai favorabile condiții și mai ieftine prețuri la

Moskovitz Zsigmond

Liferantul inteligenței române

A * R * A * D,

Edificiul teatrului.

● Filiala în Piața libertății Nro. 1. ●

Toate vestmintele gata, la dorință se întocmesc conform corpului, fără alta renumerație.

În fiecare săptămână
MARFĂ NOUĂ!

Telefon Nro. 534.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNEA SUMARĂ.

1906.		ACTIV		1907.	
24 Martie				17 Martie	24 Martie
105740257	{ 74625257	Reserva metalică Aur . . .	81203426	115020407	114798426
1473117	{ 31125000	„ Trate Aur . . .	33595000	1419750	1482969
66314580		Argint și diverse monete . . .		79747380	75915389
24365477		Portofoliu Român și Străin . . .		29985594	29119387
11999924	{ *) Impr. contra ef. publice . . .	9855600		11999924	11999924
14983507	„ „ „ „ in cont curent	19263787		15931524	15931524
2914292	Fonduri publice . . .			3270121	3265121
5768153	Efectele fondului de rezervă . . .			5872035	5872035
601945	„ „ „ amortisarea imob. și material			611087	613678
465836	Imobili . . .			438980	495768
84366030	Mobilier și Mașini de Imprimerie . . .			102264518	100790758
—	Cheltneli de Administrațiune . . .			90500	90500
9242537	Deposite libere . . .			21463177	20886558
19579097	„ „ & provizoriu . . .			388114907	381262037
347814752	Compturi curniți . . .			12000000	12000000
12000000	Copmturi de valori . . .			22697129	22726229
21034186				3343012	3373692
3105044				238270970	241351130
226692500				—	—
—				713284	780394
616992				102264518	100790758
84366030				90500	90500
—				8735584	149314
—				388114997	381262037
347814752					

Scomptul 2% *) Dobânda 5%

Vânzare de VIN

în mare și mic,
producțiune proprie,

din podgoria Șiriei.

Vin nou alb, litera	—	cor. 52 fl.
Vin vechiu alb	—	„ 64 „
Rizling alb	—	„ 80 „
Schiller (roșu)	—	„ 56 „
Vin roșu vechiu	1	„ — „
Rachiu de drojdie, fabricat pro-		
priu, rafinat și rachiu de prune	1	„ 60 „
Pelin sârbesc, veritabil	1	„ 20 „

Se poate căpăta la

Quirini Sándor,

Arad, Aulich Lajos-utca 7/e.

Au sosit obiecte de ocaziune!

Brunner Béla

prăvălie de modă și specialități.

Arad, în piața Szabadság nrul 20.

(Strada Forray, palatul contelui Nádasdy.)

Recomandă magazinul său bogat de marfă, unde se pot căpăta cele mai frumoase cadouri de ocaziune.

Pălărilile cele mai moderne, cămeși, gulere, mănuși, cravate, batiste, ciorapi etc.

Mare asortiment de coloniale Franceze și Engleze.

Mare târg de ocaziune!

Prețuri ieftine! Serviciu prompt!

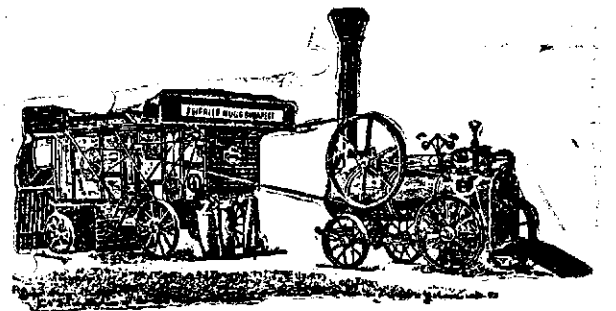
Comande din provincie se efectuează la moment

Commis

bineversat în branșa ferăriei,
se acceptează numai decât la

„SEVERINEANA“
societate comercială pe acții

in Caransebeș.

Provisiuni de mașini cu vapor

LOCOMOBILE

făcător de jirezi de paie

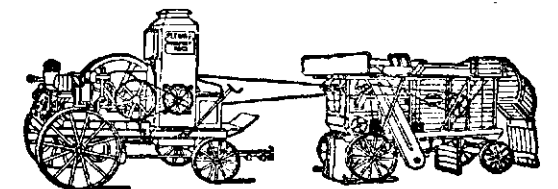
în formă întrebuințată și cu dregere
se pot căpăta pe lângă condiții de plătere
foarte favorabilă la firma

SEIFRIED HUGÓ

BUDAPEST, V., str. Katona József 17.

Numai adevăratele motoare și locomobile „PLEWA“

au cea mai ieftină și mai sigură putere de muncă pentru scopuri economice și de moară. Durata ei e calculată cât viața unui om. Consumțiunea pe oră 2—3 fleri oleu necultivat, benzin sau gaz.

Catalog și preliminare gratuit. — Condițiuni solvire foarte avantajoase.

Adresa: **Dénes B. motorspecialista**
Budapest, V., Lipót-körut nr. 15.

Vă rog să fiți cu băgare de samă la adresă și s'o păstrați.

Fabrica de metale a lui

Dénes Béla

Oradea-mare (Nagyvárad)

Fabrica: Kossuth Lajos u. 2. — De-

pozitul fabricii: Nagyvárad, Bémer-tér.

În Budapesta Király u. 13.

Cadouri de nuntă și de ocazie se
se află exclusiv numai în depozitul
de fabrică din Bémer-tér.

Dacă târguiți din articolele anunțate în ziarul nostru, vă rugăm ca la comandă să amintiți unde a-ți cetit aceste anunțuri.

Telefon-nr 469.

Telegr.-adr.: „Grüner-Varga“

Grüner és Varga Szeged

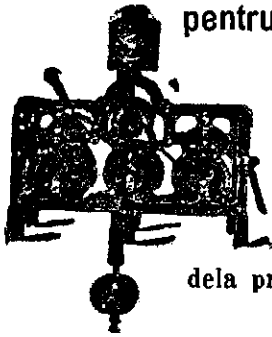
Cheque-cont la Posta Ungară 16,308, la cea Austriacă 99,403. — Giro-cont la Banca Austro-Ung.

Manufactura de cânepă, in și justă.

Tot felul de ștreanguri de cânepă, - ștreanguri de sârmă, - Gurtuni, - vadră din cânepă, - ață de țesut (sfoară), - cânepă și călți, - Dresni-saci, poneve, pânză jută pentru pachetare. Articoli pentru economii: ștreanguri pentru căruțe, mreja de acoperit caii, hamace (pat).

SPECIALITATE: Mrege, leagăn pentru copii, legături pentru snopi.

Ceasornice de turn

pentru palate, case comunale, fabrici, locuințe private

regulează și aranjază mai favorabil

MÜLLER JÁNOS

succesorul lui Mayer Károly

dela prima aranjare cu vapor a fabricii de orologioare

BUDAPESTA,

VII., Csömöri-ut 50. (casa proprie).

Cataloge și specificații de prețuri trimite gratis și franco.

Nu trebuie să comandați din Budapesta.

LIPP DEZSŐ

intreprindere de točilărie ♦ GYŐR ♦ strada Kazinczy nr. 18.

Mare magazin de briciuri englezești de cea mai bună calitate, briceaguri de Sollingen, foarfece pentru cusut, croșetat, unghie, croit, păr și barbă. Mașini pentru tunsul părului și bărbii. Mașini automate de ras cu siguranță etc.

Primesc tocilarea și ascuțirea tuturor obiectelor de mai sus pe lângă prețuri ieftine.

Pentru un nou brici garanță de un an!

Comande din provincie efectuate prompt și la moment.

Canforii și medici au favoruri.

Am onorul a aduce la cunoștința p. t. public că am preluat salonul de sub conducerea doamnei Koszilkov Jozsef-né din palatul contelui Nádasdy și l-am mutat în strada Deák Ferencz nr. 31 (casa Bonts) unde gătesc în esecția cea mai modernă toaletele cele mai elegante engleze și franceze.

tot acolo am aranjat

un salon de confecții de copii

care va fi condus și pe viitoriu de doamna KOSZILKOV JÓZSEF-né. Recomandându-mă bunăvoinței onor. public promit, că prin lucrul cu gust și prețurile moderate voiu binemerita satisfacția deplină a comandanților mei. Cu stimă:

FARKAS FERENC-né,

salon de confecții de dame și copii. Arad, Deák Ferencz u. 31 (casa Bonts).

Am onoare a aduce la cunoștința stim. doamne, că întorcându-mă din Viena, mi-am deschis

Salonul în Piața Libertății nr. 11, etajul I.

Modelele mele sunt dintre cele mai frumoase și cu prețuri moderate. Prin serviciu prompt mă voi sili să câștig încrederea stimatului public.

Comande în provincie și transformări se'ndeplinesc punctual și cu esactitate.

Solicitând părtinirea prețioasă a onor. public, rămân cu stimă

Grünblatt Antónia.

P. T.

Atragem cu toată stima atenția stimaților economilor la articlii ce se capătă permanent în depositul nostru:

sare de vite (briquette) de tot plăcută vitelor la lins,

sămânță de lufernă și trifoiu roșu garantată de curată de tortoțel.

Sămânță de napi de Quedlenburg

soiuri: boabe galbene de oloiu, galbene de Oberndorf, roșin de Mammuth, galbene de Eckendorf și sămânță de napi de zahăr.

Piatră merie de Aussig. — Raffia de prima calitate.

Pentru s'opuri de sămănat;

sămânță veritabilă de bicău; ovăs, orz și cucuruz.

Din aceste din urmă ținem și pentru furagiu.

Pentru prășitorii de cai neîntrecutul Melasse »DERBY«.

Toate aceste se capătă cu prețurile cele mai scăzute de zi și acelora cari nu sunt membrii la

Aradvármegyei Gazdasági Egyesület Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet ARAD, în colțul străzilor Boros Béni-tér și Verbőczy-utca.

În vitrinele mele se pot vedea permanent noutățile de moda cea mai cu gust provizate cu prețurile cele mai concureabile.

Fondat la 1860

MÜNZI. ARAD

Telefon de stat Nr. 218

Am noutăți surprinzătoare de pălării pentru sezonul de primăvară și vară.

Cămașă

de modă colorată

cu piept încrețit (imitație de batist) bucata 3 Cor. 30 fl.

Cămașă de modă colorată pentru turiști și călători (imitație de batist) 3 Cor. 30 fl.

Cămașă de modă colorată pentru turiști și călători (zebr englez) bucata 4 Cor. 40 fl.

Primesc albituri după croitura cea mai perfectă.

Furnisorul funcționarilor de stat.

prăvălie de pălării și modă de domni

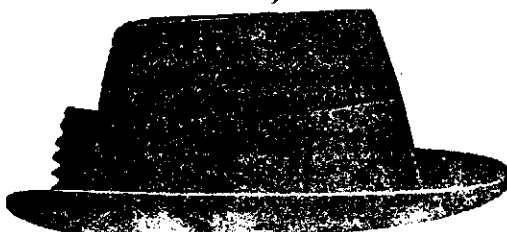
Furnisorul corpului ofițeresc dela regimentului ces. regeșc Nr. 33.

PĂLĂRIE „RECLAM“

(calitate distinsă)

Pălărie format și c 3 Cor. — fl.

colarea cea mai frumoasă 4 Cor.

Ciorapi de primăvară și vară de legătura cea mai tare.

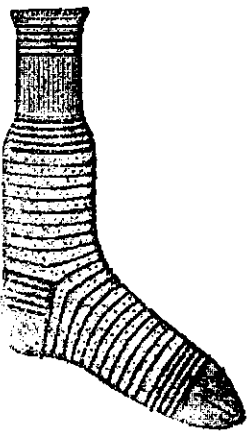
3 părechi de culoare închise sau colorate deschise 1 Cor. 50 fl.

3 părechi eleg. color. și vârgate la modă 1 Cor. 80 fl.

3 părechi închise sau colorate mătăsii 2 Cor. 20 fl.

3 părechi de calitatea I-a vârgată 2 Cor. 80 fl.

Furnisorul funcționarilor de stat.

Arad, datul poștei.

Stimată Doamnă!

Vă aducem la cunoștință cu tot respectul, că
în str. Salacz Gyula nr. 1 **am deschis**

prăvălie de corsete

și îndrăsnim să atragem la aceasta atențiunea
D-Voastră.

MODEL ORIGINAL PARISIAN

Modele originale franceze, engleze și americane.

Curățiri și reparaturi se efectuează ieftin și punctual.

Esperiențele câștigate pe acest teren în Paris, Viena și Budapesta suntem în situația să mulțumim și cele mai pretențioase gusturi. Ori ce croi pregătim conform ultimei mode, precum și ori ce corsete de ocazie și orthopaede la dorință și cu cea mai mare îngrijire.

Avem speranța că ne veți onora cât de curând cu comenzile D-Voastre.

Suntem cu deosebită stimă:

NEUSTADT és HERCZOG.

Pentru expediții de cafea, ceai, prăvălie de import și export de marfă colonială, poame sudice și băcănle

ROMUL PASCU UTÓDAI, FIUME

VIA ADAMICH No. 2.

Recomandăm uriașa noastră magazină de coloniale de nou aranjată, și unica furnisora a preoțimei române gr. cat. din Ardeal.

Pentru punctualitatea și serviciul bun ce am dovedit de ani de zile, firma noastră a fost distinsă cu mulțime de epistoale de laudă și recunoștință. La dorință spedăm bucuros (și franco) catalog bogat cu prețurile curente.

Ne rugăm de binevoitorul sprijin a onor. public și așteptăm să ne onoreze cu cât mai dese comande.

Câteva estrase din lista noastră:

No.	Cafele:		C. ni.
1.	SANTOS, naturale și aleasă.	1 Klgr.	2 40
2.	MENADO LIBERIA, boabe galbene foarte mari	1 "	2 00
4.	PORTORICO, foarte căutată	1 "	2 90
5.	PORTORICO-PIROLDI, cel mai fin	1 "	3 60
6.	CUBA, fină	1 "	3 —
7.	" mai fină	1 "	3 20
8.	" cea mai fină	1 "	3 50
9.	" mergele, calitate foarte bună	1 "	3 20
10.	" specialitate de finetă rară	1 "	3 70
13.	JAVA-AURIE, soiul ca Menado, ușoară	1 "	3 40
15.	CEYLON, fină	1 "	3 50
16.	" mărgele, mai fină	1 "	3 80
18.	MOCCA ARABĂ, tare zdrobită	1 "	3 60
20.	PORTORICO No. 4 —CUBA-MĂRGELE amestec	5 "	15 25
21.	JAVA-AURIE—JAMAICA, amestec	5 "	16 25
22.	MOCCA—CUBA, specialitate,	5 "	18 25

În pachete de 5 Klgr. se mai pot pune următoarele: Tea, Prăgiture pentru tea (suii Koestlin), Cocoladă și Cacao, Rum, Cognac, Liqueur și Vinuri Spaniole, Pești, Delicatese, Orez, Cafea de Smoșina (Surigat), Aix-oleu, Portocale, Mandule, Stafide, etc.

Așteptând comande de probe, suntem cu osebă stimă:

Romul Pascu utódaí, Fiume
magazin de cafea și tea în Fiume.

„Severineana“

SOCIETATE COMERCIALĂ PE ACȚII
în Caransebeș

recomandă bogatul ei deposit în tot felul de mărfuri,
într'allele:

COLONIALE

VINURI

în deosebi roșu de Carloveș pentru trebuințele sf. sărbători și alb de Magyarád de o calitate escelentă,

Lumini

pentru masă și biserici din fabricele cele mai renumite,

FĂINĂ

Produce

Ferărie

precum fer pentru trebuințele industriale și economice, apoi vase de menaj emailate, tinichea, etc., etc.

MANUFACTURĂ

Cretoane, Chiffoane, Zefire, cămăși, cravate, ciorapi, asortiment mare de tot felul de bumbacuri pentru manufactură de casă, etc., etc.

Atragem mai departe atențiunea onoratului public asupra

„CHEAGULUI“

în formă de esență pentru producerea de brânză, compus numai din rănză de vițel, garantat curat și nesticăcios, nu de asemenea cu alte fabricate de soiul acesta, unic în felul său. Modul de folosire se trimite grătit.

AVIZ.

Am onoare a aduce la cunoștința on. publicul damelor, că

în strada Eötvös nr. 17

etagiul I

am deschis

un atelier

de mode pentru dame,

fason englezesc și franțuzesc

aici primesc tot felul de lucruri din specia aceasta și le execut ori cât de garnisite în timpul cel mai scurt, tot asemenea primenea și comande din provincie.

Notând că prețurile mele sunt cât se poate de moderate, solicitând încrederea stim. publice.

Român cu distinsă stimă:

Székely Henrik.

AVIS!

Am onoare a aduce la cunoștința onor. public, că în Arad, strada Weitzer János nr. 10 (casa dr. Robitsek)

am deschis

un salon

unde pregătesc **toilette** bune și foarte elegante

de stofe engleze și franceze cu prețurile cele mai moderate. Experiențele atât eu cât și femeia mea am câștigat în orașe mai mari.

Totodată aduc la cunoștința onor. public, că în salonul meu se poate învăța a croi modern în cel mai scurt timp.

Cerând sprijinul onor. public, sunt

cu stimă: **Weisz Samu,** croitori de haine femeiești.

Se primesc fete cu plată și învățăcele.

Premiat cu medalia cea mare la exp. milenară din Bpesta în 1896.

TURNATORIA

DE CLOPOTE

Fabrica de scaune de fer pentru clopote - - alui

ANTONIU NOVOTNY

TIMIȘOARA-FABRIC

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clo-

pote întregi, armonioase, pe garanție de mai mulți ani provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture fiind astfel mântuite de crepare.

Cu deosebire sunt recomandate

CLOPOTELE GĂURITE

de dînsul inventate, și premiate

în mai multe rânduri, cari sunt

provăzute în partea superioară —

ca violina — cu găuri ca figura S

și au un ton mai intensiv, mai adînc, mai limpede, mai plăcut

și cu vibrare mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu,

astfel că un clopot patentat de 327 klg. este egal în ton

cu un clopot de 461 klg. patentat după sistemul vechiu.

Se mai recomandă apoi pentru facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător — pentru preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut

ca și spre turnarea de toate de metal. — Preț-curanturi ilustrate gratis.

Anunț.

Se va deschide

la 1-a Mai pe piața Libertății nr. 22

(lângă FRAȚII LENGVEL)

PRĂVĂLIA DE COLONIALE ȘI DELIGATESE

a lui

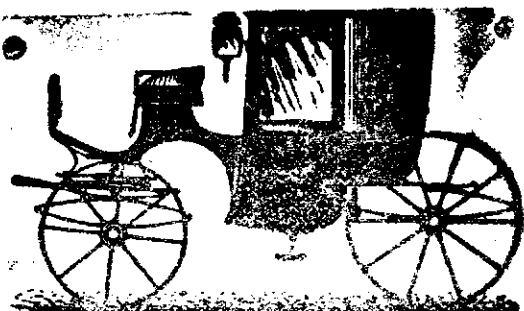
Rácz József.

Un hăiat cu purtare morală se primește ca ucenic.

Anunț!

Nádassy és Mészáros

Meșteri de trăsuri • ARAD • Boros Béni-tér nr. 2.

Avem onoare a avisă pe stim. interesați, că în Arad, piața Boros Béni nr. 2

am deschis un atelier de trăsuri aranjate,

unde facem trăsuri cu prețuri moderate, corespunzătoare și pentru condițiile cele mai înalte și moderne, pe lângă acestea preparăm și partea de sus a automobilelor, și pe cele în folosire, le schimbăm după dorință, precum primim și reparaturi, pentru lucru punctual și spelele garantează cunoștințele noastre speciale câștigate în străinătate. — Solicită binevoitoarea protecție

Nádassy és Mészáros fabricanți de trăsuri Arad, Boros Béni-tér 7.

P. J.

Avem onoare a anunța prea on. public și mult stimaiilor nostri mușterii, că din cauza mării chiriei ne-am mutat prăvălia, care am avut-o mai mult de 25 de ani în Piața Andrássy nr. 20, în palatul Fischer Eliz.

în strada Jozsef főherczeg nr. 11.
casa MULLER (colț cu strada Karolina).

Din cauză, că avem un local închiriat cu mult mai ieftin ca cel de până acum suntem în plăcuta poziție de a servi pe on. noastră cliență cu prețuri și mai convenabile ca până acum.

Atragem atențiunea prea on. public asupra firmei noastre, asortată bogat cu toate cele de lipsă și îl rugăm să ne onoreze cu vizita lui prețioasă și a ne însărcina cu binevoitoarele lui comande și semnăm

cu cea mai mare stimă:

Kilényi C. és T-sa

»La plumbul vânător« — József főherczeg-ut nr 11.

Mare atelier mechanic de reparaturi.

Varga József

instalator electric concesionat de autorități
Szeged, Deák Ferenc-utca.

Primește liferarea și instalarea ieftină și expertă pe lângă prețuri moderate și garanță

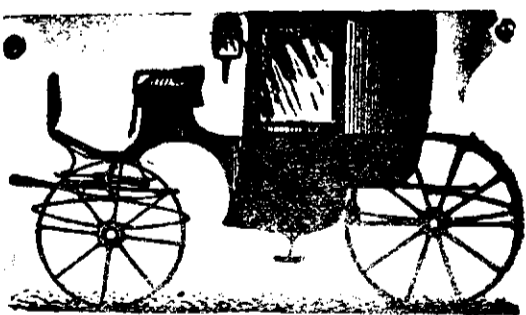
orice lucrări din specialitatea mecanică-electrică,

a tot felul de lumini electrice, de transmisiuni, sonerii de casă, telefoane,

parafulgere kinematograme și reflectoare.

Deposit mare: de lămpi multiplicare cu lumină brillantă sistemul GANZ, lămpi candescente și de lustere electrice.

Intreprindere de instalări de motoare electrice.

FABRICĂ DE TRĂSURI alui

Vadász és Grósz

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)

aranjată pentru putere electrică.

Isi recomandă trăsurile de fabricate de rangul-prim, care se află permanent în deposit.

La expoziția din Oradea-mare au fost premiate.

Telefon pentru întreaga provincă nr. 445.

La dorință se trimite preț-curent gratuit și franco.

CE E HOPPA?

Cu fraze de sigur am ști produce efect în jurul damelor. Delăturând însă aceste, sunem drept: că „HOPPA“ e un medicament-regulator englez, care singur suplinese toate cremele, săpunurile, pudrele etc. și cu iuțime ca din poveste: Infrumșează, delatură pistrii, pete de mai, roșata pelli, buburețe, tot felul de murdărie din față: inmoaie pielea, o întinerește, o recrează, o face fină și albă atât în față cât și pe mâni!

Asta și nimle alt-ceva e

Prețul **HOPPA** Prețul
2 cor. 50 fleri. 2 cor. 50 fleri.
Epistoale recomandătoare dela cele mai distinsse dame.

Magazin principal: **Kaiser Vilmos és Tsa, drogeria GYÖR, Baross-ut 1. sz.**

Se capătă în apotece și drougerii.

Ladányi Ferenc

AURAR ȘI JUVELIER

Temesvár (Timișoara) Belváros

strada Jenő főherczeg 11 (casa Koch).

Asortiment bogat

în articli de aur și argint și bijutării

în execuția cea mai modernă, cu prețuri moderate.

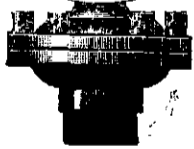
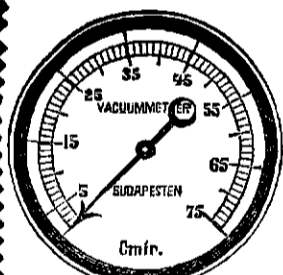
Atelier special pentru lucrări nouă și reparaturi, aurituri de unelte bisericesti etc. etc.

Aur, argint și platină veche

se schimbă ori se cumpără cu prețul cel mai mare.

Perlfaszter Sándor

mechanic de cumpene și măsurii atmosferice
BUDAPEST, VII., Barcsay-u. 6.

Gătește măsurii atmosferice în deosebite chipuri și construcții pentru apărarea de aburi de apă, măsurătoare pneumatice (pneumometre), hidro- și pirometre. Măsurii elastice, niavelatoare, termometre

Primește reparaturi cu garanția de un an. Comandele din provincă le efectuează punctual și prompt. Ceasornicele de controlă le repară cu garanția de 3 ani. Prețuri curente gratis și franco.

● În mai multe expoziții premiat cu primele premii. ●

Nrul telef. 489.

Prima fabrică de căruță de pe câmpie

Uj. Hodács János

SZEGED Strada Kistisza nr. 4. (Urmarea str Maros)

Magazin mare permanent din diferite **caruță noi domnești**

Se pot căpata pe lângă prețuri foarte **avantajoase**

căruță folosite, în schimb (phaltone cu acoperiș și fără acoperiș, sănii ect. ect.)

Catalog ilustrat în cinste și fără porto.

Aviz!

Am onoare a aduce la cunoștința On. domni preoți și comuni bisericesti că în atelierul meu

fac haine bisericesti

haine pentru preoți,

odăjdii, steaguri, prapori, haine pentru diaconi și îmbrăcăminte albe pentru băeți etc., cu prețurile cele mai ieftine și prompt.

Așteptând sprijinul D-V. sunt cu stimă

Stefan Radonits

KIKINDA,

strada Sârbească No. 2455, în apropierea poștei mare.

BASĂ SIGURĂ

AROMĂ RECUNOSTINȚĂ
PROSPETĂ RECREATOARE ESPERTILOR

SISTEM BOUQUET MÂRGELE
FRANCES MINUNAT ESCLENT
TRADIȚIONAL MĂRUNTE

MANIPULARE ÎNGRIJIRE VINURILESE Vii
DE CONSTIEN- CU GRIJE PROPRII
SPECIALITATE ȚIGASĂ MARE DE MODEL.

Doamnelor!

CREMA LOTUS este cea mai bună și mai nesticăcioasă alifie pentru infrumșetare, întrebuițându-se atât ziua cât și sara. Delatură totfelul de pete, precum: pistrii, pete de ficat, casuri și buburuze, beșicătură și preciugiuni.

Fața primește o culoare frumoasă și curată. SAPUNUL LOTUS e sapun de toaletă, are miros plăcut și se poate întrebuița și fără cremă.

PUDRA DE FLOARE LOTUS în culoare albă, roză și galbină. Pregătită după metoda americană, un mijloc de infrumșetare inafectiv și admirabil. Se recomandă și doamnelor mai în etate, pentru că delatură încreșiturii și redă o față tinără.

Preț: Crema Lotus Cor. 1.—
Sapunul „ „ „ „ „ 1.—
Pudra de floare Lotus, flacon mare „ 2.—
„ „ „ „ flacon mic „ 1.—

Magazinul principal: în grănatia de pâlării pentru doamne:

A „Párisi nõhöz“, SZEGED, Iskola-ut 13 sz.

Comande din provincie pe lângă rambursă. Vanzătorilor prețuri scăzute.

Permis prin decretul ministerului de interne, nr. 41.994.

LIPCSEI KÁROLY

LĂCĂTUȘ DE EDIFICII ȘI MOBILE

Pregătitor de griloaje de sîrmă, paturi și mobile de fier

Budapest, VII., str. Alsó Erdősor 1.

Pregătește tot felul de plăci de oțal nesurăietoare, vase de vapor, apoi mobile de fier, dricale de sîrmă, grilaj opinos de oțal, sîrmă, ciururi, precum tot felul de lucruri ce cad în această branșă, pe lângă prețurile cele mai ieftine.

Prețurile dricurilor de sîrmă: { cu ramă de fier bucata 11 cor.
" " " lemn " 7 "

In atențiunea comunelor bisericesti!

Pregătesc în timpul cel mai scurt posibil după comandare, în ori ce stil, edificii, decorări externe și interne, statue de biserică, de grădini și de salon, după modeluri sau turnare, morminte frumoase de peatră sau cement dela 50 cor. în sus, precum ori și ce se ține de sculptorie.

Osváth I. Antal, sculptor

Nyiregyháza, strada Kossuth nr. 51.

Telefon 551.

Recunoscut ca cel mai bun.

Telefon 551.

Imprumut de BANI

pe casă și pământ până la cele mai înalte prețuri solvibile și în rate mijlocește pe

10, 15, 25, 35, 41, 50 de ani

KLEIN JÓZSEF Arad, str. Radnai 10.

Reprezentantul casei de păstrare din Sibiu,

unde sunt de vândut pe lângă prețuri moderate și favorabile de solvit următoarele case private și de închiriat: anume Lóvész-u. 3a. cu etagiu. Lipót-u. 12a. Lipót-u. 13. Lehel-u. 19, căși parter, și în Micălaca nouă lângă motor casa nrul 440, care ca edificiu nou cu 3—4, eventual 5 chilii, cuină, cămară și scaldă se vinde în rate pentru 6500 cor.

Fabrici de mașinării și plăci pentru
ciur edificare de mori a lui

GRAEPEL HUGÓ

Budapest, V., Váci-ut 40—46.

Recomandă locomobilele sale originale cu vapor Marshall, cele mai noi fabricate proprii: ca mașini de trierat și mașini combinate pentru trieratul bucatelor și a trifoiului; singuratică mașinării de moară, asortiment complet pentru aranjarea morilor și triere economice.

Ciur de ales
sămânță cu
brevetă a lui
Graepel

care s'a probat
cu cel mai
mare succes,

și din care
s'a spedit până acum circa **8000** bucăți.

Acest ciur îl trimite pe 14 zile de probă la ori care mașină de trierat, și-l primesc îndărăt, dacă nu va fi mai bun de cât ori-care altfel de ciur.

Catalog economic, descrierea ciurului, modele, precum și broșura cu mulțime de epistoale de mulțumiri și recunoștințe, se trimite gratis și franco.

Frideric Hönig

Turnătorie, fabrică de clopote și metal,
arangeată pe motor de vapor.

Arad, strada Rákoezi Nr. 11-28.

S'a fondat la 1840.

Premiat la 1890 cu cea mai mare
medalie de stat.

Cu garanție pe mai multă ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de plătire — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, care au avantajul că față cu ori-ce alte clopote, la turnarea unui și aceluiasi clopot tare și cu sunet adânc — se face o economie de 20—30% al greutatea metalului.

Recomandă tot-odată clopote de fer, ce se pot învîrți și postamentele de fer, prin, a căror întrebuițare clopotele se pot scuti de crepat și chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără-ca să se elatine turnul.

Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se poate învîrți, cum și turnarea din nou a clopotelor vechi, sau schimbarea lor cu clopote nouă pe lângă o supra-solvire neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimite gratis.

Atelierul aurarului **STOLCZ J.**

Pregătește tot felul de lucrări de aur, argint, de pietrii scumpe și turnătorie de artă.

Primesc transformare de juvaere vechi.

precum orice fel de reparaturi. Primesc atât întreținerea, precum și repararea instrumentelor de casă, a juvaerilor de gală maghiară, antice, aurărie în foc și argintărie pe lângă garanță.

Stolcz J., aurar

**A R A D, strada Weitzer János Nr. 2.
Palatul Minorităților.**

Văd. KALLAP JÁNOS

Iși recomandă prăvălia sa de turte, ciară, și miere. Vânzare în mic și mare.

Magazin bogat de lumini „Milly“ și de ciară, smirnă, tămâie și oleu pentru biserică și făclii de rășină

Arad, str. Deák Ferencz nr. 35.

Oficina de dregere și magazinul cel mai vechiu de bicicletă și mașini de cusut.

Hammer Vilmos mechanist

Piața Szabadság nr. 7. **ARAD** Piața Szabadság nr. 7.

Asortiment bogat de mașini de cusut **SINGER** și **MINERVA**.

Unicul magazin de renumitele mașini de cusut

● **PFAFF** ●

Cel mai ieftin mijloc de cumpărare de articoli pentru bicicletă și mașini de cusut.

În magazin se află mare asortiment de gramophone și păci.

— Condiții de solvire foarte avantajoase. —

● MARE OFICINĂ DE DREGERE. ●

Am on. a aduce la cunoștința p. t. public, că m'am reîntors din călătoria de studiu din Paris și Viena și în piața **Andrássy-tér nr. 8** (ușa 5, casa Gebhart)

am deschis

Un salon de pălării și gală de dame

și efectuesc ori-ce lucru de bransă aceasta cu gust deplin și foarte frumos. Asemenea țin permanent în deposit pălării gata de dame.

Reparaturile le fac iute și esact.

Cu stimă:

Fischer Dóra, Andrássytér Nr. 8.

Am onorul a aduce la cunoștința P. T. public, că la dorința unității mai multe părți

am deschis

în Arad, piața Libertății și colțul str. Hunyadi

— în casa MÜNZ, etajul II —

un salon de modă de dame.

Prăvălia mea din Bpesta de acest soi și corespunzătoare cerințelor moderne e o garanță deplină, că dau haine de moda cea mai nouă și de croitura cea mai bună, ci p. t. public mă va onora cu prețuit-ai încredere.

În salonul meu de dame se pregătesc tot felul de haine de dame, în Arad prin un specialist anume se fac numai comenzile și probele, ear hainele se pregătesc prin lucrătorii mei. de rangul prim în Budapesta.

Când notez încă, că prețurile mele sunt cele mai posibil moderate. Recomandându-mă atenției p. t. public

Cu distins onor

Kocsis Pál.

AVIS

Hotel „Vulturul negru“

Proprietariu:

IGNATIE PAȘCA

21 chilii cu mobile noi dela 60 cr. în sus.

RESTAURANT.

Mâncări bune și eftine.

Papricaș de pește.

Rog spriginul onoratului public.

Tramvayul vine până la hotel.

EGYEDÜLI SÓSBORSZESZ, MELT JÓTÉKONY GYZELT IS SZOLGAL

A LEGJOBB SÓSBORSZESZ MINDENÜTT KAPHATÓ

FABIÁN SZANATORIUM SÓSBORSZESZ

30 filléres, 1 koronás és 2 koronás üvegekben.

Megrendelhető: FABIÁN LAJOSNÁL GYULÁN

5 % A „JÓZSEF FŐHERCEG SZANATORIUM EGYESÜLET” JAVÁRA.

FABIÁN LAJOSNÁL GYULÁN

VEDJEÖYZETT CZIMKE

Câți suferitori sunt

cari mereu caută leac de vindecare contra boalei lor și abea poate să găsească adevăratul leac. Mille de epistoale de recunoștință adevărate, că contra durerii de

muschi, rupere

și la alte dureri porvenite din răceală unicul medicament mântuitor și de dureri atinăteri este

Spirtul vin galic de sanatorium a lui Fábian

Se poate comanda la **Fábian Lajos, Gyula** (cottul Békés) in comanda de 30 fil., 1 cor. și de 2 cor. Comande prin postă peste 5 coroane, se trimite franco cu rambursă.

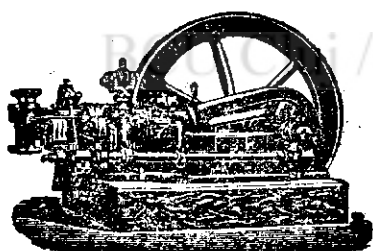
Assael Jakob Fiai

atelier de mașini, pregătitor de motoare cu gaz și benzin

ARAD, Piața Andrassy Nr. 17.

Pregătim tot felul de mașini după model sau desen, tot așa efeptuim și dregerea conștiențioasă

de locomobile, mașini stabil și de trierat, motoare

Pregătim răsguite de cucuruz noauă și după modelele noastre proprii.

Atelier de dregere pentru tot felul de mașini pentru economie. — Cele trebuincioase pentru mori, precum și transmisii și roțile pregătim ieftin și prompt.

Tot astfel primim transformarea a tot felul de motoare de gaz, petrolu și benzin.

Prețuri moderate!

HOTELUL CEL MAI SPLENDID ARANJAT, RESTAURANT ȘI CAFENEA. — In centrul orașului.

Központi Szálloda — Hotel Central

Telefon 391.

ARAD

Telefon 391.

LOCUL DE STAT A TRANVAIULUI.

Iluminare electrică, telefon, băi, cafenea, grădină, mâncări franceze și ungurești.

Comande pentru prânzuri sau cercuri familiare, sau pentru nunți se fac in modul cel mai prompt; afară de aceia saleturi acomodate pentru diferite soci-tăți sunt la dispoziție in toată vremea.

SALĂ DE BAL.

Cele mai escelente vinuri de podgorie, Rajna și Bordeaux. — Tot felul de sampanie din țară și străinătate.

Sprrijinul on. public il cere cu toată stima

Nagy Lajos, hotelier.

Serviciu escelent!

Nu-ți asudă mai mult picioarele

dacă întrebuințezi

„Sudin”

cel mai potrivit medicament al timpului modern contra asudării mânilor și a picioarelor. După întrebuințarea unei sticle, deplin succes.

Prețul 1 cor. cu pene cu tot. Pregătitorul:

Farmacistul Nagy Kálmán Nyiregyháza

— Expediție promptă prin poștă. —

Dacă vrei întrebuința distrugător de bătăuri numit

„Togo”

fără nici o durere te vei scăpa de bătăuri.

Prețul unei cutii 1 cor.

Acesta e pregătit — și adus in circulație după metoda profesorului japonez Dr. Takacu — de către

Prima Lugojană fabrică de cement și betonizare, întreprindere pentru edificări.

Fabrică in drumul Buzlașului in fața casei de vamă.

KNOTT JOZSEF

Cancelaria de zidire: Telefon-nr. 119.

In fabrica mea sunt aplicați numai indivizii cei mai buni de lucru din capitală și m-rog, că precum până aci, așa și de aci înainte să fiu cercetat cu toată încrederea.

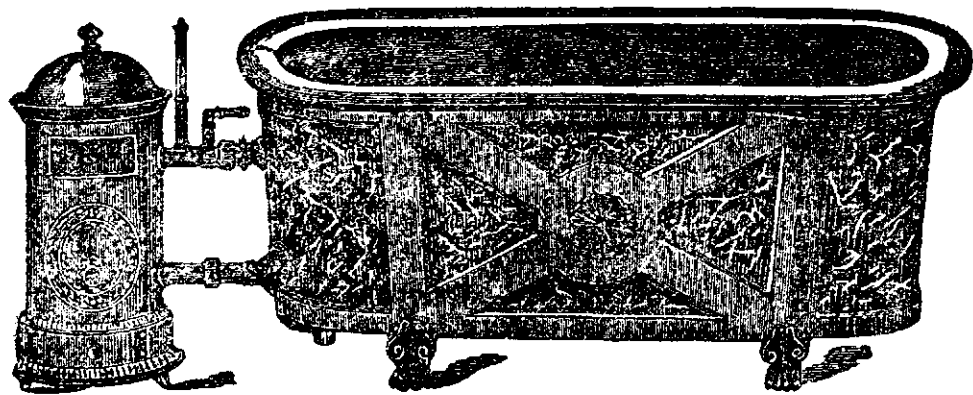
Primesc toate lucrurile aparținătoare acestei branse și susțin o magazină bogată de cement pentru țevii, sirme, trepte de piatră, vâlae, petrii la hotare, sămănătoare, fundamente la cuptoare, cruci la morminte. — Primesc mai departe edificare și betonizare de poduri mai mari și mai mici, conduceri de apă, vaduri, podimentare de teras, prevederea pe din jos a păreților cu table de mozaic, precum și cu table de cement in diferite colori.

Vinderea în mare și mic a cementului de Portland și România.

Pentru pregătirea și calitatea celor aici înșirate primesc și oferesc garanție. La dorință servesc bucuros cu planuri și pleniminare de spese.

Vană de scaldat cu încălzitoare cu ajutorul cărora se încălzește în jurul
împrejur de la 50 cor. în sus

asortiment mare în tot felul pe vane, precum: vane atârinate, vane de șezut, vane pentru copii, etc. Primese instalare de apeducte, de closete engleze și de pompe.

LEFKOVITS ADOLF Budapest, VII., Wesselényi-u. 51 Tr
Preț-curent gratuit și franco.

Lösch József
fabrică de mașini de agronomie

== BÁCS-TOPOLYA ==

Recomandă

mașina de **HUNNIA** cu două
sămănat rânduri.

Fabricație ungurească!

Poștiți și cereți înviațiuni asupra prețurilor.

Fondat la 1846.

Telefon 25—37.

Forte-pianuri
și
pianine
vestite în toată lumea,

mechanică engleză,
se capătă cu cele mai
moderate prețuri re-
cunoscută de cea
mai bună măstru-
pian din Viena la
firma

Reményi Mihály

liferantul de muzicalii la academia reg.

în Budapesta, strada Király nr. 58

lângă „Academia ungurească de
muzică“, care acum se edifică.

Reperaturi și stimulări de pian execută pentru capitală
și provincă numai prin cei mai esperti și desteri mă-
estrii și pe lângă garanță cu prețurile cele mai moderate.

Forte-pianuri vechi și folosite le schimbă cu noi.

Mare deposit de harmonii europene și
americane.

— Prospece gratis și franco. —

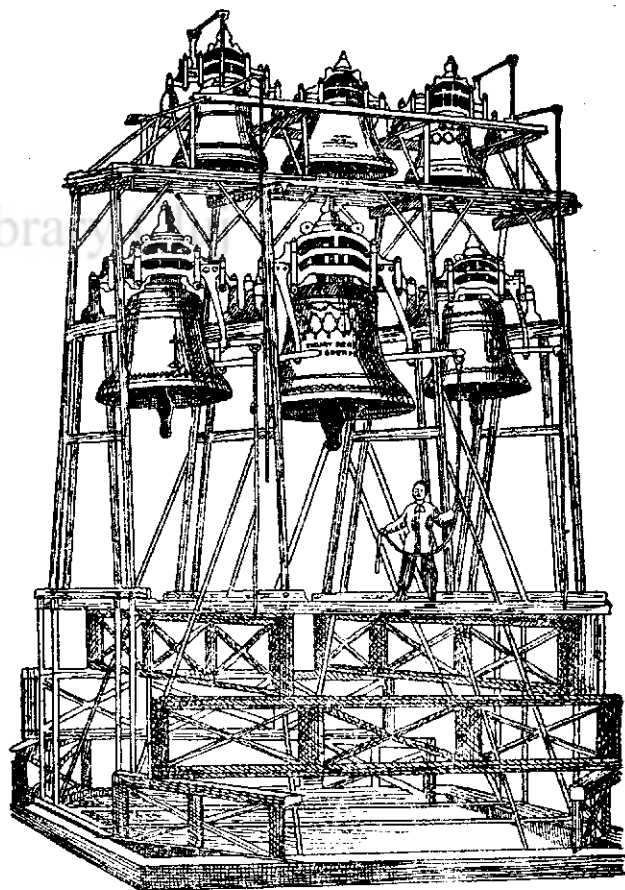
Pozdech József următor **Thury Ferenc**

Budapesta,

VI., Lehel-utca Nr. 8.

Mare fabrică
de instrumente
muzicale
de suflat,
turnătorie de clo-
pote și metale,
făurărie
și ajustărie
de clopote
cu brevet.

Catalog și preliminar de spese trimite franco.

PRĂVĂLIE DE FLORI

a lui **SCHVEFFER EDE**
ARAD, palatul Minorilor.

TELEFON 337.

TELEFON 337.

Esecuție:

buchete și cununi după gust
pe lângă prețuri avantajoase.

Comande din provincie execut punctual.

== Serviciu prompt. ==

Verita- **ARDEIU** dulce a lui **BOKOR**

== e cel mai bun în lume ==

precum
tot felul de calități spre scopuri indus-
triale și comerciale liferează

Bokor János, Szeged

proprietar de moară de ardeiu.

Export în întreaga lume.

Un talp bere de curte 8 cr.
O halbă 13 cr.

Avis!**Avis!**

Cu deosebit respect aduc la cunoștința distinsului public, că
berăria orășenească de sub teatru

am luat-o în arândă

și aceea voi ajusta conform tuturor recerștelor moderne. Din ziua aceasta voi avea cea mai excelentă bere de Kőbánya a primei societăți ungurești pe acții așa numită

BERE DE CURTE

apoi vinurile de sub podgorie de cea mai bună calitate. Căina pe lângă prețurile cele mai ieftine totuși va corespunde cerințelor moderne.

Cu deosebită stimă: **Kányá Géza.**

Un talp bere de curte 8 cr.
O halbă 13 cr.

Am onorul a aduce la cunoștința p. t. public că am preluat salonul de sub conducerea doamnei Koszilkov Jozsef-né din palatul contelui Nádasdy și l-am mutat în strada Deák Ferencz nr. 31 (casa Bonts) unde gătesc în esecția cea mai modernă toaletele cele

mai elegante engleze și franceze.

tot acolo am aranjat

un salon de confecții de copii

care va fi cendus și pe viitoriu de doamna KOSZILKOV JÓZSEF-né. Recomandându-mă bunăvoinței onor. public promit, că prin lucrul cu gust și prețurile moderate voiu binemerita satisfacția deplină a comandanților mei. Cu stimă:

FARKAS FERENC-né,

salon de confecții de dame și copii. Arad, Deák Ferencz u. 31 (casa Bonts.)

Zsellér Imre

Atelier artistic pentru specialitate de ferestri de biserică, pictură pe sticlă, pentru părți de sticlă, plumbuitor de artă și de mozaic

Budapest, VI., Aréna-ut 124.

Pân' acum s'au făcut în atelierul meu ferestrite bisericelor romano-catolice din Bács-Almás, a celei din Nickine, din Grediște, Bácskula și Bodajk, a celei greco-orientale din Ujvidék, la cari mă provoc, ca și la parochii, cari au lucru distins din parte-mi.

Mășini pentru stropirea viilor și arborilor

Construite de oameni specialiști distinși, întrec atât în privința lucrării, precum și a durabilității orice fabricate de pân'acum. Nu face risipă în materie și e ușor de manuat de către oricine.

Un stropitor foarte tare făcut en totul din aramă, supus probei, trimitem de bucata cu preț de 45 coroane.

La comanda de odată a 10 bucăți un scăzământ de 5%.

Pentru fiecare bucătă 5 ani garanță, se pot comanda exclusiv la noi fabricanții.

Pregătim orice fel de cazane de orice sistem pentru fierberea rachii, cu aparat de recerire după plac, sau după sistemul inventat de noi, prin care câștigăm cu 20% mai mult rachiu și mai gustos decât pân'acum.

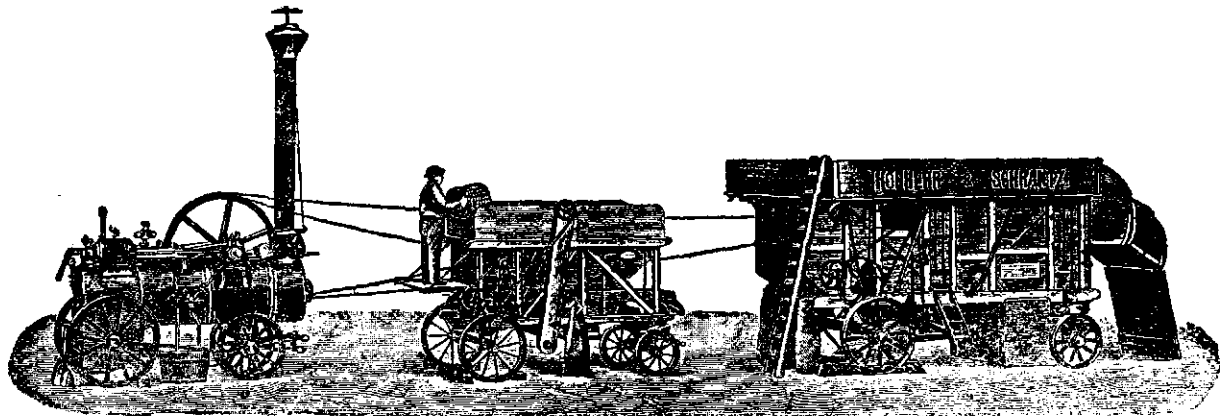
La comandă trimitem că dări pentru licitare sau de orice fel.

Lucrările de aramă le efectuim iute și punctual.

La comanda ne rugăm dacă se poate a ni se trimite desemnuri și măsuri.

Szijasrtó Testvérek, arămari

depou pentru fabricare și reparaturi de stropitoare în Kecskemét.

HOFHERR ÉS SCHRANTZ

Garnituri de triori cu aburi

cu presse late de paie și elevatoare,

Locomobile de benzin cu mașini de treierat

de ale lui HOFFER ÉS SCHRANTZ

Si tot felul de articli economici și tehnici.

Mașini de secerat și legat sistemul MG. KORMICK.

Reprezentantul general:

EDUARD KARNER

deposit de mașini, TEMESVÁR, oraș (Belváros).

Cancelarie: Strada Báthori nr. 1.

Deposit: Erőd-u. nr. 5.

RESTAURANTUL LÁNG TESTVÉREK

Avem onoare a atrage atențiunea p. t. publicului asupra fostului restaurant

KASS

acum preluat de noi și remaniat după cele mai moderne cerințe.

Cele mai fine și mai bune băuturi, precum vinuri, licheruri, șampanii, se pot căpăta aici.

Mâncările restaurantului nostru sunt neîntrecute.

000 Seară de seară musca cea mai bună dălectează pe oaspeții mei. 000

Serviciu prompt, curat și conștientos. 000 Abonamente se fac cu prețuri moderate.

Cu deosebită stimă

Láng Testvérek

restaurantieri.

MÁRTONFY VICTOR

tinicher de zidiri de artă și instalator de apeducte.

Se recomandă onor. public pentru executarea ori-cărei lucrări atingătoare de această branșă.

Prețuri moderate ● Execuție promptă.

Distins cu premiu la expoziția millenară.

STIPENDIU DE PARIS.

Cu stimă: **Mártonfy Victor,**

ARAD, — Lócalul: Piața Boroș Béni Nr. 2.

Locuința; Strada Sárossy Nr. 2. (Casa dlui Purcariu).

INTEMEIAT
LA 1883

Dipl. de onoare
Lovrin 1902 —
Medalia de aur
Timișoara 1891.

Telefon pen-
tru comitat și
oraș nr. 498.

Szubotha

Sándor

pregător de
odăjdii și adju-
turi bisericesti

croitorul
teolog. epis-
copești din
Cenad, lfe-
rantul Excel.
Sale episcop
Dessewffy
din Cenad.

TIMIȘOARA-
CETATE

în teologie.

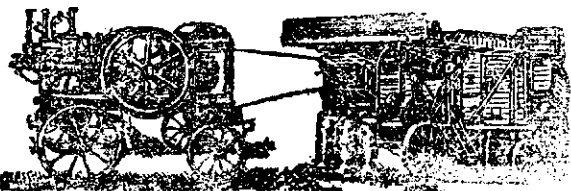
Recomandă magazinul său bogat în atențiunea binevoitoare atât a preoțimei cât și a aceloră, cari voesc se cumpere pentru bisericii capele, sau societății de înmormântare

odăjdii, steaguri, cruci statue sau altfel de ajustări bisericesti

tot astfel marele său asortiment pentru materiale necesare la formarea adjus-
tărilor bisericesti.

Pentru liferările mele iau răspunderea. — Servesc bucuros cu catalog bogat
ilustrat.

**Cele mai bune provisiuni
de mașini de treierat din lume.
Deplină responsabilitate pen-
tru excelența trierare.**

Se pot folosi între case acoperite cu paie și fără permisiunea
autorităților.

fecte motoare cu benzin-petrolin sau oleu de minerale.

Kállay motortelepe Budapest, Nagymező-utca 43.

Numai în această colonie se pot găsi renumitele

**motoare cu benzin, petrolin
și oleu de minerale,**

provăzute cu instrumente de siropire, ce se pot vedea, foarte
acomodate pentru scopuri economice și industriale.
Tot așa și provisiuni de treierat cu locomobile de ben-
zin și cu electricitate.

Mare capacitate de muncă. — Prețuri ieftine. — Cele mai puține spese pe zi.

Cine voeste se cumpere motoare ieftine de construcție admirabile
să se îndrepteze cu încredere către această firmă de specialitate.

Ga să putem răspândi cât mai mult motoarele noastre primim în schimb mașini de vapor folosite.

Fii hăgatori de samă
la adesa exactă

KÁLLAY motortelepe Budapest, Nagymező-utca 43

— Cataloge gratuit și franco. —

Distins cu 12 de premii

Recomandă pe
lângă deplină
responsabilitate
și pe lângă pre-
țurile cele mai
avantajoase în
rate anuale de
3-5 cele mai
simple și cele mai
perfecte

provisiuni de
călcat cu motor

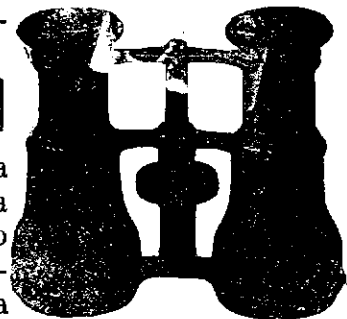
din motor, pre-
cum cele mai per-

Vederea cea mai puternică

se poate avea numai cuaju-
torul

sticlei de cristal

ciselată foarte fin și probată ca
perfectă, care se poate cumpăra
în cadre deosebite și după o
cercetare conștientoasă cu pre-
țurile cele mai ieftine la firma

HAHN TESTVEREK

Telefon 149. în LUGOJ Telefon 149.
Comandele cu posta se efectuează precis și prompt.

Unele de fotografiat, gramofone etc. etc. se
vind cu prețurile originale de fabrică.

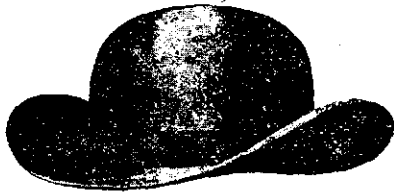
Cataloge de gramofon gratis și franco.

Cel mai bun și mai ieftin a sortiment pentru procurarea ornamentelor bisericesti, pentru toate bisericile greco-or. române și sârbești, și anume:

odăjdii colorate și negre, acodereminte, prapori mari, steaguri pentru biserici, candelă, cruce, baldachin, ripide, icoane sante, icoane ruse-ti de tot felul, icoane istorice etc. etc.

la atelierul meu pregătesc cel mai bogat iconostas și morminte sante pe lângă prețurile cele mai avantajoase.

— Cele mai moderne pălări preotești. —

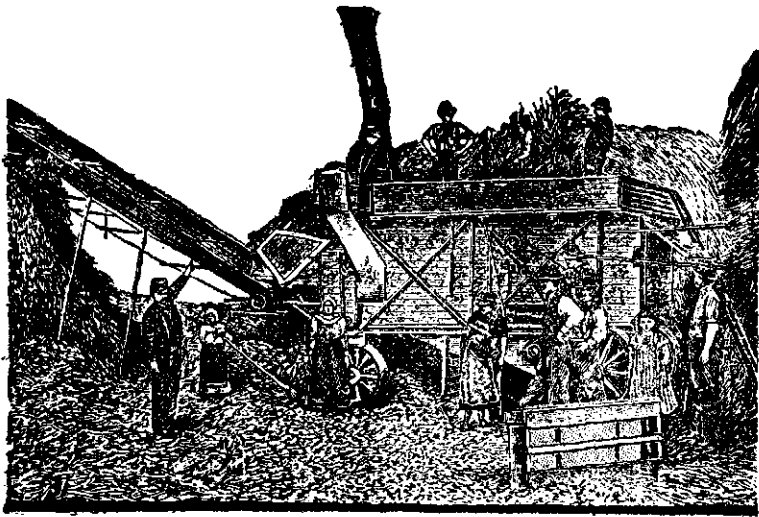
Haine pentru dñi preoți, brăne și camitafce. Pregătesc bine și prompt vestimente preotești, căci am un croitor foarte isteț. La dorință dau detaiuri și tot felul de modele. Asigur cumpărătorii mei, că vor fi serviți în modul cel mai bun, căci am numai materia de prima calitate și cea mai bună; dar vând mai ieftin ca ori unde în alt loc. Comandă execut momentan în modul cel mai prompt și mai conștientos

Catalog ilustrat trimis gratuit.

Cerând comande abundante, rămân cu stimă

Nicola Ivkovics, Ujvidék

strada Duna, casa proprie.

Harfmann Jakab

fabrică de mașini de economie

UJVERBÁSZ.

Recomandă renumitele sale instrumente noi

de absorbarea pravului

de mașini de treierat.

Poftiți și cereți ofert de preți.

Concesiune ungurească.

Staffner Sebestyén atelier de gravură

Oroszlán-u. 13. SZEGED Kárász-u. 14. sz.

EXTRAORDINAR! Gravuri artistice în oroloage, monograme, couvexe și embleme din aur și argint. Efectuirea monogramelor, emblemelor și a lucrurilor de Damasc, în mod prompt și artistic, în aur, argint, și preste tot în orice metal, după planurile și desemnurile cele mai noi. Cliché de metal și lemn. Modele necesare pentru forme. Sigile și peceti din oțel și aramă roșie. Inscricții pe uși și mașini. Primesc spre efectuire modele de aramă roșie și umplute, precum și alte gravuri în sticle, os de elefant, scoică, etc. și le și lucru în modul cel mai artistic.

Serviciu conștientos și prețuri ieftine!

Un băiat care știe vorbi românește se primește de învățacel.

HOPP KÁROLY

cancelarie tehnică

ARAD, STR. SZÉCHENYI Nr. 5.

Planuri și execuții: Pentru provedere cu apă și iluminare, precum și pentru colonii de motoare etc.

REPREZENTANȚA

fabricelor de specialitate de prima calitate.

COLUMBIA

escelent mijloc contra pișcăturilor de insecte și țintari.

Prețul împreună cu fi iditățile aparținătoare 1 cor. 20 fl.

Pastilla-Tannin

e unicul medicament cu efect în pozitivă diareii copiilor.

Bucata cu 10 fileri.

Se capătă numai la unicul apothecar:

Rozsnyai Mátyás

Arad, Szabadság-tér.

„GROOM“

Motoarele noastre cu benzin și locomobilele noastre trierătoare produc minuni.

Numai noi dăm garanță de 3 ani.

Dacă vii la Budapesta să privești stabilimentul nostru de mori cu lumină electrică. Motoare sugătoare, solviri în rate. Prețuri curente trimite gratuit:

Zámborszky és Társai

fabrică brevetată cu motor automat petru tăiat de lemne b. t.

BUDAPEST, V. Vigszínház-utca Nr. 3.